

Wiesław Poleszak   Robert Porzak

Mapa problemów społecznych w powiecie myśliborskim

**RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH
PRZEPROWADZONYCH W 2014 ROKU**

na zlecenie

**Szczecińskiej Fundacji
Talent Promocja Postęp**

LUBLIN 2014

Raport zrealizowano w ramach projektu
„Samorządność i współpraca w powiecie myśliborskim”
Lider projektu: Szczecińska Fundacja Talent Promocja Postęp
Partner projektu: Powiat Myśliborski/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu
Nr projektu: POKL.05.04.02-00-H16/13

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I – BADANIE FOKUSOWE	4
WPROWADZENIE	4
PODSTAWY TEORETYCZNE	5
METODOLOGIA BADAŃ	5
Cel badań	5
Sposób zbierania informacji	6
Wykonawcy badania	7
Grupa badana	7
CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ	7
Środowisko gminy Barlinek	7
Środowisko gminy Nowogródek	9
Środowisko gminy Myślibórz	16
Środowisko gminy Dębno	18
Środowisko gminy Boleszkowice	20
PODSUMOWANIE	21
CZĘŚĆ II – BADANIE ANKIETOWE	24
METODY I ORGANIZACJA BADAŃ ANKIETOWYCH	24
Wykonawcy badania	25
Grupa badana	25
SYTUACJA SPOŁECZNA	28
Problemy społeczne	28
Pomoc społeczna	37

Poziom zadowolenia _____	40
Propozycje dotyczące rozwiązywania problemów społecznych _____	40
Uwagi końcowe _____	42
<i>ANEKS 1. Szczegółowe tabele</i> _____	44
<i>ANEKS 2. Wykresy – rozkład terytorialny osobistego kontaktu z problemami społecznymi</i>	53
<i>ANEKS 3. Scenariusz wywiadu zogniskowanego</i> _____	61

CZĘŚĆ I – BADANIE FOKUSOWE

WPROWADZENIE

Na wstępie raportu należy wyjaśnić istotę problemów społecznych. Najprościej zdefiniować je można jako niemożność korzystania z dóbr jakie wypracowuje społeczeństwo dla swoich członków. Problem (sytuacja problemowa) powstaje wtedy gdy człowiek zmierza do jakiegoś celu, lepiej lub gorzej sformułowanego, ale nie wie, w jaki sposób przekształcić stan wyjściowy w pożądany stan końcowy (Nęcka, 1994). Stan ten wywołuje trudności w zaspakajaniu podstawowych potrzeb psychofizycznych. W ujęciu systemowym należy je traktować jako zakłócenie równowagi. Taka dysfunkcja jest wynikiem wadliwego funkcjonowania systemu jako całości (zarówno osób i instytucji pozostających w systemie jak i osób doświadczających trudności). Może się ona pojawiać jako skutek niezaradności życiowej jednostki, niesprawności rodziny, niskiej skuteczności funkcjonowania instytucji odpowiedzialnych za życie społeczne oraz niesprawności lokalnej społeczności.

Prezentowany raport powstał w związku z realizacją projektu „**Samorządność i współpraca w powiecie myśliborskim**” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, (Priorytet V Dobre rządzenie, 5.4 Rozwój Potencjału Trzeciego Sektora, 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego). Powyżej wspomniany projekt realizowany jest przez **Szczecińską Fundację Talent-Promocja-Postęp** oraz partnerów: **Powiat Myśliborski i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu**.

Celu projektu jest rozwijanie współpracy wewnętrznej pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz zewnętrznej pomiędzy co najmniej 5 organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie powiatu myśliborskiego w oparciu o "Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych" w okresie 11.2013-12.2014r.

PODSTAWY TEORETYCZNE

Problemy społeczne, jak wspomniano powyżej, to zjawisko związane z rozwojem społeczno-gospodarczym, a więc o jego sile decydują między innymi ekonomia, polityka i prawo. W tej złożonej przestrzeni porusza się jednak konkretny człowiek, który podejmuje decyzje o swojej aktywności na polu społecznym lub wycofaniu się z niego. Na jego działanie ma wpływ to, jak spostrzega on otaczającą rzeczywistość, jakie ma relacje ze środowiskiem, w którym przyszło mu żyć oraz jego cechy i umiejętności konstruktywnego zaspokajania potrzeb osobistych.

Poznanie zapotrzebowania na pomoc osób z danej społeczności ma służyć opracowaniu skutecznych programów naprawczych. Dla poznania problemów społecznych w środowisku koniecznym jest opisanie trzech zasadniczych obszarów:

- 1) Uwarunkowań wykluczenia społecznego, a więc odpowiedzi na pytanie: dlaczego człowiek nie uczestniczy lub niewystarczająco uczestniczy w głównym nurcie życia społecznego,
- 2) Objawów, składających się na całokształt wykluczenia społecznego. W tym przejawy, nasilenie i częstotliwość zachowań dysfunkcyjnych.
- 3) Rolę, jaką pełni wykluczenie społeczne i zachowania dysfunkcyjne, wchodzące w jego skład, dla zaspokojenia potrzeb życiowych i rozwojowych jednostki. Zasadniczą kwestią tego obszaru jest odpowiedź na pytanie *po co?*, a więc pytanie o motyw zachowania (Gaś 2004).

METODOLOGIA BADAŃ

Cel badań

Prezentowane badania posłużyć mają opracowaniu mapy problemów społecznych w powiecie myśliborskim zawierającej:

1. Ocenę skali występowania problemów społecznych w powiecie myśliborskim i możliwości ich rozwiązania.
2. Poznanie nurtujących społeczność powiatu trudności i barier oraz jego mocnych stron.

3. Ocena stanu świadomości występowania problemów społecznych oraz aktualnej sytuacji życia mieszkańców powiatu.
4. Poznanie poziomu zadowolenia z zamieszkania w powiecie oraz opinii nt. skuteczności obecnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Sposób zbierania informacji

Dla osiągnięcia celów projektu przeprowadzono badania kwestionariuszowe i badania fokusowe. Badania fokusowe przygotował i wykonał dr Wiesław Poleszak, ankietyzację opracował dr Robert Porzak.

Grupa fokusowa to **zogniskowany wywiad grupowy** (z angielskiego: *focused group interview*), metoda badawcza często wykorzystywana w naukach społecznych do zbierania informacji w postaci opinii i postaw badanych osób wobec określonego problemu badawczego. Istotą tej techniki jest rozmowa w małej grupie (8-12 osób) na wcześniej przygotowany temat. Zbieraniem informacji kieruje prowadzący (facilitator, moderator), aczkolwiek powinno to być kierowanie, bardziej eksploracyjne niż dyrektywne.

Prostą definicję tej metody proponują I. Mansel i inni (2003), według nich badanie fokusowe to przejrzysta dyskusja, w której grupa ludzi pod kierunkiem facilitatora lub moderatora rozmawia na wybrany temat.

Grupy fokusowe w swych założeniach teoretycznych opierają się, z jednej strony na metodologii badań jakościowych, a z drugiej na teorii małych grup. Dostarczają informacji jakościowych, często niedostępnych przy innych formach badań.

Jako pierwsi opisali metodę i nadali jej nazwę (wywiad zogniskowany) Robert Merton i Paul Lazarsfeld (D. Maison 2001). Początkowo wykorzystywana była głównie do badań konsumenckich (co trwa do dzisiaj), a następnie także do badań poglądów i postaw politycznych, motywacji i systemu wartości oraz do identyfikowania zapotrzebowania na profilaktykę (J. Tear, J. Smith 2004; A. Arroyo, R. Rhoad, P. Drew 1999; L. Green, M. Fullilove, D. Evans, P. Shepard 2002). Poza badaniami marketingowymi, w ostatnich latach wzrosło wykorzystywanie badań fokusowych w obszarze zdrowia i opieki społecznej. Dużą popularnością cieszy się wykorzystywanie tej techniki do badań ewaluacyjnych.

W ramach projektu zrealizowano badania fokusowe obejmujące 5 gmin powiatu myśliborskiego: Barlinek, Dębno, Myślibórz, Boleszkowice, Nowogródek

Pomorski. Każde z badań przeprowadzono według tego samego scenariusza (załącznik nr 1.).

Wykonawcy badania

Jak wspomniano powyżej głównymi realizatorami badań byli dr Robert Porzak i dr Wiesław Poleszak. W badaniach fokusowych moderatora spotkań (Wiesława Poleszak) wspierała Aleksandra Gałek i Kinga Różalska.

Zogniskowane wywiady przeprowadzone były na terenie instytucji gminnych w salach udostępnionych przez władze lokalne. Pracami koordynacjami z wielkim zaangażowaniem kierował dyr. Ryszard Syroka.

Grupa badana

Uczestnikami badań byli mieszkańcy gmin reprezentujący różne środowiska. W każdej badanej grupie znalazło się dwanaście osób: czterech przedstawicieli organizacji pozarządowych, czterech reprezentantów instytucji publicznych i czwórka mieszkańców gminy, na terenie której prowadzono badanie. Listy uczestników dostępne są w dokumentacji projektu.

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI SPOŁECZNEJ

Przygotowując mapę problemów powiatu myśliborskiego dokonano charakterystyki pięciu gmin. Za przyjęciem takiej procedury przemawia znaczące zróżnicowanie tego środowiska pod względem potencjału społecznego, ekonomicznego i terytorialnego. Jednocześnie dokonano zebrania najważniejszych właściwości środowisk w postaci tabeli (patrz tabela nr 1). Przyjęte założenie potwierdzają zaprezentowane poniżej wyniki badań fokusowych.

Środowisko gminy Barlinek

Gmina Barlinek to środowisko, gdzie pozytywne zasoby dominują nad problemami. Mieszkańcy dostrzegają wiele atutów zamieszkiwania w tym regionie (por. tabela nr 1). Wśród wielu zasobów, przez nich wymienianych, na pierwsze miejsce wysuwają się zasoby naturalne – piękno i dziewiczość przyrody (jezioro, rezerваты leśne, arboretum). Do ważnych zasobów, które dostrzegają mieszkańcy gminy Barlinek należą dostępne i dobrze pracujące instytucje publiczne (Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, Poradnia Przeciwalkoholowa i Dom Kultury). Szczególną rolę pełni w Barlinku Dom Kultury. Ma on w swojej ofercie wiele inicjatyw integrujących społeczność lokalną i zagospodarowujących czas wolny młodzieży. Innym ważnym zasobem środowiska są sami ludzie, którzy chętnie współpracują i organizują się w licznych organizacjach pozarządowych. Dostrzegalne jest znaczące środowisko liderów, którzy animują działania społeczne. W środowisku wyróżniają się zespoły interdyscyplinarne, współpracujące sołectwa, świetlice wiejskie i kluby abstynenckie. Znaczącym zasobem w kontekście mapy problemów są zakłady przemysłowe i dobrze rozwinięte zaplecze turystyczne, które zabezpiecza wiele miejsc pracy.

Do zasadniczych problemów, które wymieniają badani należą trudności komunikacyjne w poruszaniu się po gminie. Zaliczyć do nich należy niską liczbę połączeń autobusowych oraz zły stan dróg. Problem ten szczególnie dotyka osoby starsze i ubogie. Innym uciążliwym problemem jest drobna przestępczość w postaci czynów chuligańskich (niszczenie mienia, drobne kradzieże) oraz żebractwo i picie alkoholu w miejscach publicznych. W tym kontekście podkreślana jest mała aktywność policji.

Do grup najbardziej zagrożonych mieszkańcy gminy Barlinek zaliczają osoby starsze, niepełnosprawne i młodzież. Doświadczane trudności w grupie seniorów to brak specjalistów zajmujących się chorobami tego wieku, słaby poziom zorganizowania społecznego tej grupy mieszkańców i niewielka oferta zajęć. Ostatnie dotyczy także osób niepełnosprawnych.

Z kolei, młodzież jest najbardziej zagrożona korzystaniem z używek (alkohol, narkotyki). Poważnym problem środowiska jest także zagrożenie bezrobociem, choć nie tak dotkliwe jak w innych gminach powiatu.

Do miejsc szczególnie niebezpiecznych zaliczane są ulice Barlinka, gdzie przesiadują osoby nadużywające alkoholu. Należą do nich: park przy ul. Gorzowskiej, Skwer Piłsudskiego oraz okolice rynku, kościoła, sklepów alkoholowych, przystanków i cmentarza.

Środowisko gminy Nowogródek

Do podstawowych zasobów tego środowiska należy poczucie bezpieczeństwa płynące z faktu, że wszyscy się znają (patrz tabela 1). Mieszkańcy są zadowoleni z tego jak sobie zagospodarowują swoją prywatną przestrzeń. Dostrzegają też potencjał istniejący w ludziach zamieszkujących gminę, choć póki co nie wykorzystany. Jest kilku sołtysów i mieszkańców gotowych do aktywności. Są to pewnego rodzaju „perły” aktywności społecznej. Jednakże bez szybkiego wsparcia zewnętrznego grozi im wypalenie emocjonalne i wycofanie się z aktywności. Głównym pracodawcą, oprócz instytucji publicznych, jest ferma norek. Do zasobów środowiska zaliczyć należy aktywnie działające stowarzyszenie „Gromada”, Koło Gospodyń Wiejskich i Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do podstawowych problemów mieszkańcy zaliczają brak w środowisku gminy oferty zajęć dla dzieci i młodzieży. Tę sytuację pogłębia problem transportu publicznego. Poza autobusami szkolnymi nie ma możliwości dojechania do większych ośrodków. Zdaniem badanych odbija się to także na aspiracjach edukacyjnych młodzieży. Szkoła, jeśli ma jakieś oferty to tylko od odjazdu autobusu szkolnego. Większość mieszkańców ma utrudniony kontakt z większymi ośrodkami życia społecznego. Owocuje to dużym marazmem w środowisku i nasileniem zachowań dysfunkcyjnych młodzieży, zwłaszcza alkoholizowania się.

Brak punktów przedszkolnych sprawia, że wiele matek nie poszukuje pracy. Te punkty, które są mają godziny otwarcia niedostosowane do czasu pracy. Z kolei, wynajęcie opiekunki nie jest opłacalne w kontekście otrzymywanych zarobków.

Słabą stroną środowiska jest też brak współpracy i liczne podziały począwszy od parafii, poprzez organizacje pozarządowe, a skończywszy na urzędzie gminy. Marazm i pasywność mieszkańców nie pozwala wyjść z sytuacji błędnego koła wielu problemów społecznych. Wśród badanych wyłania się potrzeba wsparcia zewnętrznego w koordynacji i animacji działań mieszkańców gminy. Z opinii badanych mieszkańców jawi się też potrzeba wyłonienia i wsparcia lidera środowiskowego.

Trudności ekonomiczne gminy dostrzegalne są na poziomie złego stanu dróg, braku kanalizacji i dużego bezrobocia, głównie o charakterze wyuczzonej bezradności i wrastania w biedę.

Szczególnie niebezpieczne, zdaniem badanych, jest brak perspektyw dla dzieci i młodzieży, co przekłada się też na niską motywację do nauki i działań na rzecz środowiska.

Do osób najbardziej zagrożonych w gminie Nowogródek badani zaliczają młodzież, osoby uzależnione, samotnie wychowujące matki, niepełnosprawni i rodziny wielodzietne. Największe skupisko problemów to środowisko rodzin na terenach po PGR-owskich.

Jako najbardziej potrzebujące miejscowości w gminie badani zaliczyli Golin, Karsko i Rataje. Głównie, ze względu na odcięcie od reszty gminy i brak sali, gdzie mogliby się spotkać mieszkańcy.

Tabela nr 1. Zestawienie zbiorcze problemów poszczególnych gminach powiatu myśliborskiego

	Co działa? Jakie mamy zasoby			Trudności. Obszary problemowe	Jakie problemy mogą się rozwijać ?	Zagrożone grupy	Lokalizacja problemu
FOCUS 1 Barlinek	<ul style="list-style-type: none"> • Piękne zasoby naturalne • Liczne stowarzyszenia • Ośrodek Pomocy Społecznej • Świetlice wiejskie • Szpital • Dom Kultury • Poradnia przeciwalkoholowa, psychologiczno-pedagogiczna • Klub abstynencki • Zespół interdyscyplinarny przeciwko przemocy • Współpraca między organizacjami i sołectwami 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak komunikacji autobusowej • Słaby stan dróg • Brak Rady Seniorów • Mała oferta dla osób starszych i niepełnosprawnych • Brak specjalistów dla osób starszych • Narkotyki • Alkoholizm • Żerbactwo • Chuligaństwo (niszczenie przystanków) • Złodziejstwo (złom) • Bezrobocie • Mało policjantów na służbie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesne uzależnianie się młodzieży • Bezrobocie • Alkoholizm 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby starsze • Młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> • Park na ul. Gorzowskiej • Skwer Piłsudskiego • Okolice rynku, kościoła, sklepów, przystanków i cmentarza 		

<p style="text-align: center;">FOCUS 2 Nowogródek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywnie działa jedno stowarzyszenie „GROMADA” • Koło Gospodyń Wiejskich • Ośrodek Pomocy Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak komunikacji autobusowej • Bezrobocie • Brak punktów przedszkolnych • Zły stan dróg, • Brak kanalizacji • Marazm społeczności • Brak współpracy międzyinstytucjonalnej • Brak komunikacji wsi z miastem • Brak lidera działań • Brak oferty dla młodzieży i osób starszych • Alkoholizm • Brak motywacji młodzieży do nauki 	<ul style="list-style-type: none"> • Postawa roszczeniowa osób bezrobotnych • Bezrobocie • Alkoholizm • Używki wśród młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • Osoby uzależnione • Niepełnosprawni • Matki samotnie wychowujące dzieci • Rodziny wielodzietne • Młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> • Golin • Karsko • Rataje
---	--	--	--	---	---

<p>FOCUS 3 Myślībórz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bogactwo naturalne • Uniwersytet III wieku • Stowarzyszenie inwalidów i rencistów • Projekty realizowane przez Urząd Pracy • Współpraca w działaniach pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewykorzystane zasoby naturalne • Brak oferty dla młodzieży • Brak punktów gastronomicznych • Wielopokoleniowe wyuczone bezrobocie • Brak lokali socjalnych • Źle funkcjonująca pomoc społeczna • Brak komunikacji autobusowej • Brak oferty projektowej dla osób w wieku 30-50 • Nieskuteczność policji • Eurosieroctwo 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie • Eurosieroctwo • Marazm społeczny 	<ul style="list-style-type: none"> • Młodzież • Matki samotnie wychowujące dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • Osiedle Słowiańskie • Przy szkołach • Golczew • Ul. Suwalska • (wioski po PGR-owskie)
-------------------------------------	--	--	---	---	---

<p>FOCUS 4 Dębno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dobra lokalizacja • Zasoby naturalne (lasy, jeziora, ropa, gaz) • Walory historyczne • Organizacja Maratonu • Uniwersytet III wieku • Schronisko dla bezdomnych • Wolontariat młodzieżowy-akcyjny • Świetlica • System stypendialny 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie • Brak komunikacji autobusowej • Brak promocji miasta • Brak miejsc noclegowych • Brak strefy przemysłowej • Brak wsparcia z Urzędu dla przedsiębiorców • Brak muzeum • Zły stan dróg • Brak Domu Pomocy Społecznej • Brak mieszkań • Brak klubów sportowych • Brak chęci młodzieży uczestniczenia w zajęciach • Brak współpracy między organizacjami • Spadek umiejętności wychowawczych rodziców • Eurosieroctwo • Brak lidera • Brak placówek dla niepełnosprawnych • Postawa roszczeniowa ludzi 	<ul style="list-style-type: none"> • Narkomania • Alkoholizm • Bezdomność • Problemy wychowawcze • 	<ul style="list-style-type: none"> • Ludzie starsi • Młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> • Przystanki autobusowe na wsiach • Okolice cmentarza • Ul. Pułaskiego • Ul. Waryńskiego • Za apteką państwa Frankiewiczów
---------------------------------	---	---	---	---	--

<p>FOCUS 5 Boleszkowice</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Małe, znające się środowisko • Współpraca między instytucjami • Koło Gospodyń Wiejskich • Zasoby naturalne • Dobra lokalizacja • Działające stowarzyszenia • OSP • Rady Sołeckie • Bliskość kolei 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie • Dziedziczenie bezrobocia • Brak komunikacji autobusowej • Brak możliwości rozwoju pasji u dzieci • Ubóstwo mieszkańców • Brak wsparcia dla dziecka ze strony rodziców • Alkoholizm kobiet • Brak koordynacji prowadzonych działań • Uzależnienie od komputera • Brak miejsc spotkań • Brak przemysłu • Brak angażowania w działania osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • Migracja za pracą • Uzależnienia • Bezrobocie 	<ul style="list-style-type: none"> • Młodzież • Osoby starsze 	<ul style="list-style-type: none"> • Warszany • Wysoko • Wioski po PGR-owskie
---	---	--	---	---	--

Środowisko gminy Myślibórz

Jako atut gminy mieszkańcy wymieniają zasoby naturalne w postaci czystego powietrza, parku i pięknego jeziora. Niestety, w poczuciu badanych nie wystarczająco wykorzystane. Inne zasoby regionu to łatwość nawiązywania kontaktów, ułatwiony dostęp do instytucji ale też bliskość Niemiec, co pozwala wielu osobom znaleźć pracę poza granicami kraju, najczęściej w Berlinie. Wśród badanych jest przekonanie, że jeśli się ma pracę to w gminie żyje się dobrze.

W środowisku realizowane są projekty ze środków europejskich i one się sprawdzają. Znacząca jest też działalność seniorów, którzy są niezwykle aktywni w środowisku i skupiają znaczącą grupę osób starszych.

Do zasobów mieszkańcy Myśliborza zaliczyli też sprawnie funkcjonujący Urząd Pracy, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, czy też Uniwersytet Trzeciego Wieku.

Znacznie łatwiej badanym było mówić o problemach, których doświadczają. Należy do nich ograniczona ilość zakładów pracy, co sprawia, że młodzież wyjeżdża i nie wraca do gminy. Dobrze obrazuje to fakt, że od 2000 roku nie wybudowano żadnego bloku mieszkalnego. Owocuje to też brakiem mieszkań, w tym także komunalnych. Inny problem to wyuczona bezradność, która prowadzi do wielopokoleniowego bezrobocia. Niezadowolenie budzi też praca policji, której działania mają znamiona niskiej skuteczności. Inną instytucją, która zdaniem badanych nie wywiązuje się ze swoich obowiązków jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Badani mieszkańcy dostrzegają powierzchowność diagnoz, nieodpowiedzialne sposoby pomocy. Stąd, wiele osób korzysta ze świadczeń pomocowych, czy też zdrowotnych w sposób nie uprawniony. Kolejny problem, już sygnalizowany wcześniej to brak perspektyw życiowych dla osób młodych, przez co młodzież wyjeżdża, a gmina się wyludnia. Problem pogłębia system szkolnictwa, gdzie mało jest szkół zawodowych, a większość to szkoły średnie, po których nie ma ofert pracy. Jedyna droga to studia, które nie wszyscy mogą podjąć.

Znaczące trudności przeżywają osoby niepełnosprawne, których w gminie jest stosunkowo dużo i matki samotnie wychowujące dzieci. Brak im odpowiedniego wsparcia, zarówno ze strony instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych. W środowisku gmina występuje duża zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną. Ta

już istniejąca jest nie wystarczająca, a potrzeby rosną, wraz ze zwiększającymi się problemami społecznymi. Oczekiwania tej pomocy wiążą się też z problemem euro sieroctwa. Wielu rodziców wyjeżdża za granicę do pracy, a dzieci zostają z nie zawsze wydolnymi wychowawczo dziadkami. Problem emigracji prowadzi też do rozbijania rodzin, a praca w szarej strefie nie pozwala wyegzekwować od nich alimentów. Z drugiej strony, wielu bezrobotnych nie chce podjąć pracy w kraju, bo i tak większość ich zarobków zostanie przekazane na alimenty. Są to osoby trudne do zaktywizowania zawodowego i generują podwójne obciążenie dla państwa.

Szczególne trudności w znalezieniu pracy mają osoby 50+, nawet przeszkolone nie znajdują pracy, bo nie ma wystarczająco dużo pracodawców, nawet na zatrudnienie na staż. Stąd, ta grupa wydaje się badanym szczególnie wymagająca wsparcia. Choć młodszy także borykają się ze znalezieniem pracy i potrzebują większego wsparcia z ramienia projektów systemowych. Trudności na rynku pracy pogłębiają problemy komunikacyjne, wiele osób nie ma jak dojechać do pracy. Należy pamiętać, że mówimy o codziennym dojeżdżaniu, a nie sporadycznym.

Kolejną grupą szczególnie potrzebującą wsparcia jest młodzież. Brak dla niej oferty na spędzanie czasu wolnego, stąd sięganie po alkohol, narkotyki, czy przesiadywanie przy komputerze. Więcej propozycji jest dla dzieci niż młodzieży. Propozycje zajęć, które są w środowisku (sztuki walki, basen) są płatne, a przez to niedostępne dla najbardziej potrzebujących. Wyraźnie dostrzegalny jest też brak dorosłych animatorów życia społecznego. Z jednej strony, młodzież nie ma co ze sobą zrobić, a z drugiej brakuje wolontariuszy do opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Do miejsc szczególnie niebezpiecznych zaliczyć należy: ul. Grunwaldzka, Suwalska, Osiedle Słowiańskie, przy szkołach handluje się narkotykami (zwłaszcza szkoła nr 3), nocny sklep Pana Gutkowskiego. Poza Myśliborzem szczególne trudne środowiska to wioski po PGR-owskie – Gorczyn, Kostrzyn.

Zdaniem badanych sytuację w ich środowisku usprawniłoby uszczelnienie systemu świadczeń pomocowych i zdrowotnych. Konieczna jest koordynacja działań pomocowych i społecznych.

Środowisko gminy Dębno

Zdaniem badanych mieszkańców gmina Dębno to środowisko bogate w zasoby naturalne. Zarówno przyrodnicze – lasy (51%), rzeka, jeziora, szlak kajakowy, szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, nordicwalking), jak i energetyczne – ropa naftowa (zasoby na 30 lat). Znaczącym atutem regionu są też zasoby historyczne w postaci znaczących zabytków. W środowisku funkcjonują też gospodarstwa agroturystyczne. Do zasobów gminy należy też coroczna organizacja znanego w całym kraju maratonu.

Innego rodzajem zasobem środowiska jest położenie geograficzne. Z gminy nie daleko jest do Niemiec, w tym także do Berlina, a także do dużych miast województwa zachodniopomorskiego. Położenie to jest ważne w kontekście zasobów turystycznych, ale także bliskości stref ekonomicznych. Dębno posiada też swoją strefę ekonomiczną.

Kolejnym atutem tej gminy są dość prężnie działające organizacje pozarządowe, w tym Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Brata Alberta (schronisko dla bezdomnych), wolontariat, świetlica. Ważnym wsparciem jest też system stypendialny. Mieszkańcy dostrzegają też zasoby w postaci obiektów sportowych, choć zwracają też uwagę na brak odpowiedniej klasy klubu piłkarskiego.

Badani dostrzegają też niewykorzystany potencjał osób młodych i starszych, którzy chętnie włączyliby się w działania wolontariacie. Gmina skutecznie wspiera organizacje pozarządowe. Warto byłoby zrobić jeszcze jeden krok i skoordynować ich działania z głównymi problemami społecznymi w środowisku.

Jako skuteczne działania społeczne badani wskazują wsparcie organizacji pozarządowych przez gminę, system stypendialny dla zdolnych dzieci, otwieranie świetlic w środowiskach wiejskich i zaangażowanie rodziców, którzy przejmują inicjatywę i szukają rozwiązań pomagających ich dzieciom.

Z dyskusji zebranych na badaniu wynika, iż dużo się w środowisku dzieje ale brakuje informacji na ten temat (promocji) i profesjonalnej koordynacji. Mieszkańcom trudno się porozumieć, w dyskusji dostrzegalny jest brak kompetencji komunikacyjnych. Promocja (pomimo, że takie działania są prowadzone) jest nie wystarczająca. Nawet mieszkańcy nie wiedzą o wielu inicjatywach realizowanych w gminie, nie mówiąc o odbiorcach zewnętrznym, czy nawet zagranicznych.

Poważnym problemem, zdaniem badanych, jest brak inwestorów zewnętrznych. Lokalni przedsiębiorcy nie czują się partnerami gminy, uważają że ich głos jest lekceważony, a na wsparcie lokalnych instytucji nie mogą liczyć, pomimo faktu, że generują miejsca pracy i płacą podatki. Robienie interesów utrudnia też brak odpowiedniej jakości bazy hotelowej.

Podobnie, jak w innych gminach, mieszkańcy uskarżają się na zły stan dróg, co utrudnia też prowadzenie działalności gospodarczej i utrudnioną komunikację autobusową. Potrzebny byłby także budynek na muzeum, które przyciągnęłoby turystów i zagwarantowało miejsce na gromadzenie eksponatów.

Wśród problemów społecznych mocno akcentowano eurosieroctwo, spadek umiejętności wychowawczych rodziców i brak zaangażowania młodzieży w dodatkową działalność. Problemy te przeistaczają się w poważne patologie – alkoholizm, narkomanię, czy bezdomność. Pewnego rodzaju roszczeniowość to także cecha całego środowiska. Nawet jeśli pojawiają się lokalni liderzy to brak kogoś, kto potrafiłby wykorzystać ich pasję i energię do systemowych zmian. Należałoby też podnieść jakość współpracy między różnymi organizacjami pozarządowymi pracującymi na terenie gminy.

Podobnie jak w innych środowiskach, problemem jest też uciekanie młodych ludzi, którzy nie widzą dla siebie perspektyw na pracę i mieszkanie. To wśród nich należy szukać liderów i angażować ich do pracy społecznej, bo taki system sprawdza się w wybranych sołectwach.

Do grup najbardziej potrzebujących pomocy badani zaliczają seniorów i młodzież. Ewidentnie widać potrzebę zaktywizowania i dostosowania działań Domu Kultury do potrzeb młodzieży. Szczególnie duże jest zapotrzebowanie na ofertę zagospodarowania czasu wolnego w środowiskach wiejskich.

Niepokojące dla mieszkańców są wzrostowe tendencje dysfunkcyjnych zachowań młodzieży (alkohol, narkotyki, brak motywacji do nauki, wulgarność i brak kultury, bezradność społeczna i bezdomność). Oprócz nasilenia tych zjawisk, dostrzegalne jest też obniżanie się wieku inicjacji zachowań problemowych.

Wśród miejsc gdzie najczęściej dochodzi do zachowań problemowych badani wymieniają: przystanki autobusowe na wsiach, okolice cmentarza, ul. Pułaskiego, ul. Waryńskiego, za apteką państwa Frankiewiczów, za Piastem, szkoła nr 3.

Środowisko gminy Boleszkowice

Boleszkowice to druga (po Nowogródku) gmina wiejska w powiecie myśliborskim. Powyższy fakt i lokalizacja wyznacza specyfikę zasobów oraz pojawiających się problemów.

Do zasobów tego środowiska należy zaliczyć brak anonimowości, przez co dobrze układa się współpraca między instytucjami. Wszystkie dzieci są dobrze znane wychowawcom. Mieszkańcy wiele trudnych spraw załatwiają w oparciu o bezpośrednie kontakty. Środowisko dzieci i młodzieży jest mało podatne na negatywne wpływy zewnętrzne.

Do zasobów gminy należy też organizacje pozarządowe – stowarzyszenie z Budzisz, Ludowy Klub Sportowy, Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna. Wśród tych osób znajdują się liderzy środowiskowi, także w młodym wieku, co gwarantuje stałość aktywności. Są oni też przygotowani do pozyskiwania środków zewnętrznych. Wśród osób starszych jest duża gotowość do działania, zwłaszcza w kontekście przekazywania tradycji dzieciom i młodzieży.

Ważnym atutem gminy są też walory przyrodnicze i czyste powietrze, ale też położenie blisko linii kolejowej. Do zasobów naturalnych należy zaliczyć 54%-owe zalesienie gminy, rzeka z możliwością wypożyczenia kajaków i organizacją spływu. Szlaki nordicwalking i w trakcie odbudowywania ścieżki rowerowe. Być może z tego powodu wiele osób z zewnątrz jest zainteresowane zakupem działek w celu osiedlenia się w gminie.

Atutem środowiska jest także zdolna młodzież, niestety nie zawsze znajduje ona środki na rozwijanie swoich zdolności i pasji. Niezwykle cennym wsparciem okazały się stypendia z Agencji Rolnej. Duży potencjał leży też w seniorach, ale wymaga uaktywnienia.

Do zasadniczych problemów tego środowiska zaliczyć należy właśnie brak możliwości kontynuowania rozwoju młodych ludzi. Zaliczyć do tego należy też ograniczone możliwości w spędzaniu czasu wolnego. Trudność ta wynika z ubóstwa środowiska, ale także z braku konstruktywnych wzorców i patologii w rodzinach. największym zagrożeniem dla rodzin jest problem alkoholowy, niestety coraz częściej dotyczący także matki. Sytuacja taka jest szczególnie niebezpieczna dla rozwoju dzieci. Do negatywnych wzorców zaliczyć należy także problem dziedziczenia

wyuczonej bezradności na rynku pracy. Doświadczane przez młodzież trudności sprawiają, że niejednokrotnie rezygnują oni z aspiracji zawodowych, a poszukują możliwości wyuczenia się zawodu umożliwiającego znalezienie pracy. Dostrzegalny jest brak pewności siebie u młodych ludzi. Wynikać to może z obniżonej samooceny. Wielu młodych ludzi czeka na zaproszenie do działania. Niechętnie angażują się samoistnie.

Gmina ma też wiele problemów typowych dla innych środowisk, a więc brak zakładów przemysłowych, niska jakość dróg i problemy transportu publicznego między ważnymi ośrodkami powiatu. Ważny problem to emigracja za pracą osób młodych, ale także starszych co prowadzi do problemu eurosieroctwa.

Zdaniem badanych największego wsparcia potrzebują kobiety nadużywające alkoholu. Ta dysfunkcja generuje wiele problemów w rodzinie i środowisku. Wsparcia wymagają też osoby starsze, zwłaszcza w kontekście aktywizacji i animacji społecznej. Wsparcia potrzebuje też młodzież, zwłaszcza ta uzdolniona ale też młodzież podejmująca zachowania ryzykowne.

Do gminnych środowisk szczególnie nasyconych problemami należą wsie po PGR-owskie, a zwłaszcza Warszany i Wysoko.

PODSUMOWANIE

Tworząc całościowy obraz powiatu myśliborskiego należy stwierdzić, że pomimo podobieństwa strukturalnego gmin (dwie wiejskie, a trzy miejsko-wiejskie), każda ma swoją specyfikę i typowe dla siebie problemy, co potwierdziły wyniki badań. Wiele jest także elementów, które są wspólne dla każdej z nich. Ten stan rzeczy niesie za sobą określone konsekwencje w planowaniu strategii. Otóż podobieństwa dają możliwość wspólnego działania ukierunkowanego na efekt synergii. Z kolei, różnice pokazują, że niektóre problemy zostały rozwiązane w obrębie wewnętrznych zasobów gmin. Wiedza o tym jak sobie radzą z poszczególnymi problemami jest okazją do wzajemnej inspiracji i wymiany doświadczeń.

1. Atutem każdej z gmin są zasoby przyrodnicze. Wszystkie mają jednak problem z promowaniem się na zewnątrz, zwłaszcza za granicą. Wskazane byłoby połączenie sił w wspólnym promowaniu regionu, co podniosłoby potencjał, skuteczność i atrakcyjność oferty (zwłaszcza gdyby opracowano wspólny szlak atrakcyjnych miejsc w każdej z gmin). Przyjeżdżający planowaliby kilkudniowy pobyt na zwiedzanie całej okolicy. Takie działanie jest możliwe tylko z poziomu powiatu.
2. Barlinek wypada najkorzystniej w kontekście problemów. Wypracował wiele rozwiązań, które są dostrzegalne także w sąsiednich gminach. Do przeniesienia w inne środowiska jest duża aktywność NGO-sów, organizowanie czasu wolnego dla młodzieży i pozyskiwanie inwestorów. Szczególnym uznaniem środowiska cieszy się Dom Kultury z bardzo szeroką ofertą zajęć dla dzieci i młodzieży. Potrzebuje jednak podniesienia skuteczności w działaniach policji. Wizytówką (pierwszym obrazem, który widzi wysiadający turysta z samochodu lub autokaru) samego Barlinka są ludzie żebrujący lub pijący alkohol na ławkach.
3. Podobny do niego strukturalnie Myślibórz nie radzi sobie już tak dobrze z problemami. Nie wykorzystuje potencjału przyrodniczego. Zdaniem mieszkańców niewydolnie funkcjonuje tam pomoc społeczna, nie ma oferty zagospodarowującej czas młodzieży. Środowisko jest słabo nasycone aktywnymi organizacjami pozarządowymi. Sprawnie natomiast działa urząd pracy.
4. Gmina miejsko-wiejska w Dębnie to środowisko o wielkim potencjale przyrodniczym, historycznym i ludzkim. Siłą gminy jest wielość organizacji pozarządowych. Brakuje jednak koordynacji i współpracy. Przy jednoczesnej aktywności społecznej pojawia się wiele negatywnych nastawień i zachowań roszczeniowych. Wyznaczenie wspólnego, atrakcyjnego dla liderów lokalnych celu dawałoby szansę na współpracę korzystną dla wszystkich mieszkańców. Słabością środowiska jest brak dialogu i współpracy. Znaczącą potrzebą jest wsparcie rodzin działaniami wychowawczymi i profilaktycznymi. Należy też rozszerzyć ofertę zajęć dla młodzieży. Potrzebne jest też zapewnienie pomocy instytucjonalnej dla osób niepełnosprawnych i starszych.
5. Nowogródek potrzebuje wzmocnienia działań lokalnych liderów i wsparcia działaniami animującymi społeczność. Cennym byłoby zaszczepienie idei

współpracy, której brak mocno doskwiera mieszkańcom. Warto wesprzeć go silnym działaniem zewnętrznym, jednakże ukierunkowanym na pobudzenie aktywności lokalnej. Jest to środowisko bezpieczne, spokojne i atrakcyjne przyrodniczo ale bez żadnej bazy turystycznej. Niewykorzystane zasoby to miejscowa parafia.

6. Gmina Boleszkowice podobna jest strukturalnie do Nowogródka. Mieszkańcy znacznie bardziej są zaktywizowani. Lepiej też współpracują instytucje na terenie gminy. Oprócz walorów przyrodniczych ma potencjał w lokalnych liderach. Potrzebuje koordynacji działań i współpracy między organizacjami pozarządowymi. Niewątpliwie dużym problem środowiska jest picie alkoholu przez kobiety, spadek aspiracji młodzieży i trudności w rozwoju młodzieży uzdolnionej.

Niezależnie od specyfiki problemów każdej z gmin, są problemy uniwersalne dla całego powiatu. Należy do nich trudności komunikacyjne (brak przewożących ludzi), słaby stan dróg, bezrobocie, ponadto alkoholizm i starzenie się społeczeństwa. Kilka problemów pojawia się też we wszystkich gminach z wyjątkiem Barlinka – eurosieroctwo, ograniczona ilość pracodawców, słabo rozwinięty przemysł, ograniczona ilość działań alternatywnych dla młodzieży.

CZĘŚĆ II – BADANIE ANKIETOWE

Problemy społeczne związane z bezrobociem, przemocą i przestępczością, ubóstwem czy stosowaniem środków psychoaktywnych są silnie powiązane ze specyfiką lokalną. Zróżnicowany stan problemów społecznych wymaga prowadzenia cyklicznej diagnozy lokalnej, precyzyjnie określającej sytuację całej społeczności, w tym zwłaszcza zagrożeń dla rozwoju młodzieży i perspektyw życiowych osób dorosłych w danym środowisku w celu planowania trafnej i ekonomicznej działalności profilaktycznej oraz budowania racjonalnych, długofalowych strategii rozwoju środowiska.

Do zjawisk najczęściej budzących niepokój społeczny należą uzależnienia i przejawy przemocy w życiu codziennym. Zagrożenie uzależnieniami i przemocą narasta systematycznie w większości środowisk objętych diagnozami lokalnymi, choć trendy mają zróżnicowane nasilenie i wykazują okresowe wahania zależne od prowadzonych na danym terenie działań.

Diagnoza ankietowa zagrożenia problemami społecznymi została oparta na ujęciu teoretycznym uwzględniającym społeczne i jednostkowe źródła dysfunkcji (Ostrowska 1996). Podejście to uwzględnia sferę społeczną, epidemiologiczną, behawioralną i edukacyjną. Założenia badawcze uwzględniają wielowymiarowe podejście do ewaluacji działań profilaktycznych wywodzące się z koncepcji Jessorów. Diagnoza obejmuje analizę zmiennych wyjściowych, zmiennych społeczno-psychologicznych oraz zmiennych zachowania społecznego (Jessor, Jessor 1977; Gaś 1995, 1998).

METODY I ORGANIZACJA BADAŃ ANKIETOWYCH

Badania zostały przeprowadzone w siedzibach instytucji rynku pracy i pomocy społecznej, w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych oraz na ulicach i w domach prywatnych mieszkańców powiatu myśliborskiego. Podstawą określenia doboru osób była charakterystyka społeczno-demograficzna

mieszkańców oraz charakterystyka ilościowa zasobów pomocy społecznej, edukacyjnych i profilaktycznych przedstawiona przez SFTPP i PCPR oraz uzyskana z danych statystycznych GUS charakteryzujących powiat.

Do przeprowadzenia badań opracowano dedykowaną strukturę wywiadu zogniskowanego oraz ankietę MaPS w trzech wersjach: dla pracowników instytucji, dorosłych mieszkańców i uczniów. Pytania zawarte w ankiecie odnoszą się do treści wynikających z celów i form realizacji programów profilaktycznych prowadzonych na terenie Powiatu Myślibórz. Badania grupowe i indywidualne trwały ok. 20-30 minut (dorośli) i ok. 1 godziny lekcyjnej wśród młodzieży.

Wykonawcy badania

Badania fokusowe przygotował i wykonał dr Wiesław Poleszak, ankietyzację opracował dr Robert Porzak. Badania przeprowadzili przeszkoleni ankieterzy pracujący i mieszkający na terenie powiatu myśliborskiego, ale nie zatrudnieni w badanych instytucjach ani nie współpracujący z nimi. Zakres realizowanych badań ankietowych został dobrany tak, aby zapewnić respondentom anonimowość i poufność procedury badawczej. Ankieterzy wykonywali badania w środowiskach, z którym nie mają kontaktu zawodowego i prywatnego. Po badaniu wypełnione ankiety nie były nikomu udostępniane. Działania powyższe zmierzały do zwiększenia rzetelności i wiarygodności uzyskanych wyników badań. W skład zespołu badającego weszli oprócz dra Wiesława Poleszaka prowadzącego badania fokusowe: Beata Biaduń-Broda, Iwona Jachimczak, Ewa Ligęza, Anna Poletyło-Syroka, Paulina Szymczyk. Koordynację prac zespołu badawczego prowadził dyr. Ryszard Syroka. Cały zespół wykazał duże zaangażowanie w realizację badań.

Grupa badana

Grupa została dobrana z zachowaniem zasad reprezentatywności, na podstawie szacunkowych danych na temat struktury zamieszkania i aktywności mieszkańców powiatu. Losowania osób objętych badaniami przeprowadzono

wewnątrz warstw określonych dwuetapowo, w oparciu o kryterium terytorialne i kontekst sytuacji w jakiej było wykonywane badanie. Kryterium terytorialne, kluczowe ze względu na cel opracowania mapy problemów społecznych, stanowiło podstawę do podziału na 5 warstw reprezentujących daną gminę, po 20% grupy badanej każda. W ramach kryterium kontekstu badania wyróżniono 4 podgrupy do których zaliczono osoby uczące się i studiujące, dorosłych mieszkańców miejscowości, pracowników instytucji społecznych dostępnych na terenie danej gminy, klientów danej instytucji. Liczebności warstw wyodrębnionych na podstawie kryterium kontekstu odpowiadania na pytania ankietowe określono odpowiednio na 25%, 50%, 10% i 15%. Wewnątrz każdej warstwy prowadzono losowy dobór osób do badań. Badaniami objęto łącznie 505 osób, wyniki jednej osoby, ucznia gimnazjum, usunięto ze względu na tendencyjne zniekształcenia odpowiedzi. Strukturę badanej grupy przedstawia tabela numer 1.

Tabela 1. Skład grupy objętej badaniami.

		Gmina										Ogółem	
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski			
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Płeć	K	51	50,5	55	57,3	57	53,3	67	67,0	60	60,0	290	57,5
	M	50	49,5	41	42,7	50	46,7	33	33,0	40	40,0	214	42,5
Podgrupa	Uczniowie i studenci	24	23,8	21	21,9	23	21,5	20	20,0	26	26,0	114	22,6
	Dorośli mieszkańcy	54	53,5	57	59,4	55	51,4	55	55,0	50	50,0	271	53,8
	Pracownicy	9	8,9	7	7,3	12	11,2	10	10,0	10	10,0	48	9,5
	Klienci instytucji	14	13,9	11	11,5	17	15,9	15	15,0	14	14,0	71	14,1
	Uczeń / student	24	23,8	21	21,9	23	21,5	20	20,0	26	26,0	114	22,6
	Bez zatrudnienia	15	14,9	14	14,6	16	15,0	37	37,0	18	18,0	100	19,8
	Pracownik etatowy	28	27,7	43	44,8	42	39,3	31	31,0	44	44,0	188	37,3
	Działalność jednoosobowa / gospodarstwo rolne	14	13,9	11	11,5	11	10,3	2	2,0	10	10,0	48	9,5
Aktualny status zawodowy*	Pracodawca / właściciel	5	5,0	1	1,0	3	2,8	4	4,0	0	,0	13	2,6
	Rencista / emeryt	15	14,9	6	6,3	12	11,2	6	6,0	2	2,0	41	8,1
	Ogółem	101	100,0	96	100,0	107	100,0	100	100,0	100	100,0	504	100,0

* Różnice między gminami istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

Skład płciowy grup zbadanych wewnątrz poszczególnych gmin oraz struktura dominującej aktywności objętych badanymi mieszkańcami jest jednorodna statystycznie. Status zawodowy mieszkańców gmin różni się istotnie. Rozbieżności wynikają ze zróżnicowania statusu zawodowego osób objętych badaniem. Największy odsetek osób bezrobotnych został objęty badaniami w gminie Myślibórz. Największa grupa osób starszych, rencistów i emerytów została zbadana w gminie Barlinek oraz Dębno.

Struktura grupy sygnalizuje istotne rozbieżności w zakresie potencjalnego rozkładu bezrobocia i wieku osób badanych. Należy jednak traktować powyższe wyniki z ostrożnością i poddać dodatkowej weryfikacji. Uzyskane różnice mogą być wynikiem przypadkowego zniekształcenia struktury osób badanych. Do momentu zamknięcia opisu wyników uzyskano dane tylko z jednej z dziewięciu instytucji (OPS Myślibórz) do których skierowano prośbę o przesłanie szacunkowych danych statystycznych charakteryzujących ilościowo i jakościowo strukturę odbiorców jej działań, co nie zapewnia wiarygodnej oceny przyczyn powyższego rezultatu. Należy jednak podkreślić, że średnia wieku osób zbadanych w poszczególnych gminach jest zbliżona i wynosi ok. 36 lat. Zapewnia to jednorodność grupy w wymiarze doświadczeń życiowych i niweluje wątpliwości wynikające z dysproporcji rencistów i emerytów w różnych gminach. Osoby objęte badaniami wywodziły się następujących miejscowości: Barlinek, Bogusław, Boleszkowice, Chlewice, Chwarszczany, Derczewo, Dębno, Dzikowo, Giżyn, Golenice, Golin, Gudzisz, Kaleńsko, Karlin, Karsko, Kinice, Krześnica, Lipiany, Lutówko, Ławy, Łubianka, Mieszkowice, Moczkowo, Mostno, Myślibórz, Namysłin, Nowogrodek Pomorski, Oborzany, Okunie, Ostrowiec, Ołanów, Porzecze, Pszczelnik, Reczyce, Renice, Rokitno, Rościn, Rów, Rychnów, Sitno, Strąpie, Sulimierz, Świątki, Trzcina, Trzcińsko-Zdrój, Wierzbnica, Więclaw, Wysoka.

SYTUACJA SPOŁECZNA

Problemy społeczne

Osoby badane charakteryzowały problemy społeczne występujące na terenie powiatu w kategoriach ważność - pilność. Te dwa wymiary były oceniane w odniesieniu do każdego z 8 typowych problemów społecznych najczęściej zgłaszanych w trakcie wywiadów fokusowych oraz występujących z różną częstotliwością na terenie całego kraju. Respondenci dokonywali oceny na trzypunktowej skali od niskiego nasilenia (1 pkt) do wysokiego (3 pkt.). Rezultaty oceny ważności problemów społecznych będące średnią z przedziału 1 – 3 przedstawia tabela 2. Ocenę uśrednioną pilności przedstawiają wyniki zawarte w tabeli 3. Szczegółowe charakterystyki rozkładów procentowych odpowiedzi na pytania dotyczące każdego z poddanych ocenie ważności – pilności wymiarów będących podstawą do wyliczenia średniego wskaźnika znajdują się w załączniku.

Tabela 2. Ważność problemów społecznych.

	Gmina												Ogółem	
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		M	s		
	M	s	M	s	M	s	M	S	M	s				
Dostępność pracy *	2,64	,61	2,43	,77	2,19	,91	2,19	,95	2,20	,91	2,33	,85		
Poziom dochodów *	2,56	,62	2,47	,72	2,19	,82	2,18	,87	2,12	,84	2,30	,80		
Zdrowie i opieka medyczna *	2,59	,62	2,43	,74	2,30	,76	2,27	,68	2,07	,85	2,33	,75		
Edukacja dzieci / młodzieży *	2,61	,58	2,43	,63	2,33	,63	2,28	,58	2,37	,70	2,40	,63		
Konsumpcja alkoholu *	1,50	,70	1,65	,75	1,96	,82	1,90	,78	1,85	,79	1,77	,79		
Bezpieczeństwo na terenie miejscowości	2,02	,79	2,24	,63	2,24	,64	2,18	,66	2,20	,71	2,18	,69		
Bezpieczeństwo na drogach	2,10	,78	2,24	,65	2,12	,74	2,17	,72	2,18	,71	2,16	,72		
Możliwości spędzania czasu wolnego *	1,82	,82	2,13	,71	1,98	,75	2,18	,76	1,94	,75	2,01	,77		
Inne	1,82	,80	2,00	,71	1,83	,83	2,06	,86	2,00	,88	1,94	,83		

M – średnia; s – odchylenie standardowe; * Różnice istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

Najważniejsze zdaniem mieszkańców kwestie społeczne dotyczą edukacji dzieci i młodzieży. Do istotnych spraw mieszkańcy zaliczają też dostępność i jakość opieki zdrowotnej, dostępność pracy, a także poziom dochodów. Najmniej poruszają mieszkańców kwestie poziomu konsumpcji alkoholu oraz możliwości spędzania

wolnego czasu, a także inne sprawy wymieniane dodatkowo w odpowiedzi na pytanie otwarte. Między gminami występuje zróżnicowanie oceny ważności większości problemów. Zbliżony status mieszkańcy różnych gmin przypisują tylko bezpieczeństwu na terenie miejscowości i na drogach.

Za najpilniejsze do rozwiązania grupy problemów mieszkańcy powiatu uważają kwestie dotyczące braku pracy oraz niskiego poziomu dochodów mieszkańców. Pilną jest też potrzeba rozwiązania problemów dotyczących dostępu do opieki zdrowotnej oraz możliwości edukacyjnych dla dzieci i młodzieży. Mieszkańcy gmin różnią się nasileniem akcentowania pilności rozwiązywania poszczególnych problemów. Mieszkańcy gminy Barlinek zgłaszają potrzeby pilnego rozwiązywania poszczególnych problemów społecznych z mniejszą intensywnością, niż mieszkańcy pozostałych gmin, w tym zwłaszcza gminy Boleszkowice.

Tabela 3. Pilność potrzeby rozwiązania problemów społecznych.

	Gmina											
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s
Dostępność pracy *	2,32	,86	2,65	,65	2,49	,71	2,67	,68	2,67	,67	2,56	,73
Poziom dochodów *	2,35	,79	2,61	,66	2,43	,70	2,61	,66	2,55	,71	2,51	,71
Zdrowie i opieka medyczna	2,37	,82	2,47	,73	2,39	,75	2,52	,56	2,54	,72	2,46	,72
Edukacja dzieci / młodzieży	2,31	,80	2,62	,55	2,43	,64	2,43	,56	2,46	,68	2,45	,66
Konsumpcja alkoholu *	1,35	,65	1,82	,78	1,93	,84	1,90	,76	1,91	,83	1,78	,80
Bezpieczeństwo na terenie miejscowości *	1,70	,82	2,27	,72	2,40	,64	2,32	,66	2,44	,73	2,22	,76
Bezpieczeństwo na drogach *	1,84	,90	2,37	,69	2,31	,69	2,43	,63	2,32	,76	2,25	,77
Możliwości spędzania czasu wolnego *	1,45	,72	2,17	,78	2,13	,71	2,31	,69	2,22	,75	2,05	,79
Inne	2,43	,76	2,50	,76	1,88	,88	2,15	,86	2,14	,77	2,15	,84

M – średnia; s – odchylenie standardowe; * Różnice istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

Dla zobrazowania nasilenia poszczególnych występowania problemów społecznych posłużono się współczynnikiem uzyskanym jako uśrednienie odpowiedzi na pytania o skalę problemów społecznych. Respondenci opisywali wymienione powyżej problemy, uzupełnione o dodatkowe, typowe kategorie problemów społecznych, w sposób uszczegółowiony, w odniesieniu do zakresu ich oddziaływania. Każdy z badanych wskazywał, w jakim stopniu dany problem

występuje na terenie powiatu, gminy, miejscowości, na ile dotyka osób znanych dla respondenta, oraz w jakim stopniu dotyczy samej osoby badanej. Każdą z powyższych odpowiedzi podawano, podobnie jak inne odpowiedzi w badaniu, w skali od 1 do 3 punktów ukazujących nasilenie problemu. Wyniki uśrednienia wszystkich odpowiedzi dotyczących poszczególnych problemów o które pytano w ramach tej oceny przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Nasilenie problemów społecznych.

	Gmina											
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s
bezrobocie *	2,09	,46	2,29	,45	2,29	,56	2,29	,64	2,23	,52	2,24	,53
ubóstwo	1,91	,50	1,92	,47	2,01	,55	1,96	,67	1,87	,55	1,94	,55
alkoholizm	1,93	,48	1,91	,53	1,98	,55	1,93	,60	1,87	,51	1,92	,53
narkomania *	1,64	,44	1,53	,58	1,75	,59	1,61	,65	1,54	,49	1,62	,55
przestępczość	1,64	,42	1,65	,56	1,69	,50	1,63	,57	1,54	,50	1,63	,51
bezdomność *	1,38	,38	1,29	,42	1,61	,51	1,48	,56	1,40	,49	1,43	,48
przemoc w rodzinie	1,53	,44	1,43	,51	1,57	,47	1,57	,62	1,47	,45	1,52	,50
niepełnosprawność *	1,62	,46	1,52	,49	1,56	,52	1,78	,70	1,52	,50	1,60	,55
zaburzenia psychiczne	1,41	,45	1,42	,51	1,40	,46	1,42	,58	1,39	,48	1,41	,49
picie alkoholu przez młodzież	1,89	,51	1,97	,57	2,01	,57	1,83	,67	1,88	,50	1,92	,57
agresja młodzieży	1,76	,49	1,92	,53	1,93	,56	1,85	,64	1,85	,55	1,86	,56
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	2,06	,56	2,00	,63	2,13	,68	2,08	,68	2,16	,58	2,09	,63
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	1,97	,60	2,03	,55	1,95	,62	1,87	,65	2,01	,65	1,96	,62
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego *	1,72	,57	2,14	,61	2,17	,69	2,14	,72	2,22	,65	2,08	,67
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami *	1,59	,55	1,99	,56	1,81	,61	1,81	,66	1,87	,63	1,81	,61
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	2,17	,62	2,05	,62	1,95	,68	2,09	,76	2,18	,71	2,09	,68
inne	1,83	,83	.	.	1,81	,74	1,58	,75	1,91	,96	1,78	,78

* Różnice istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

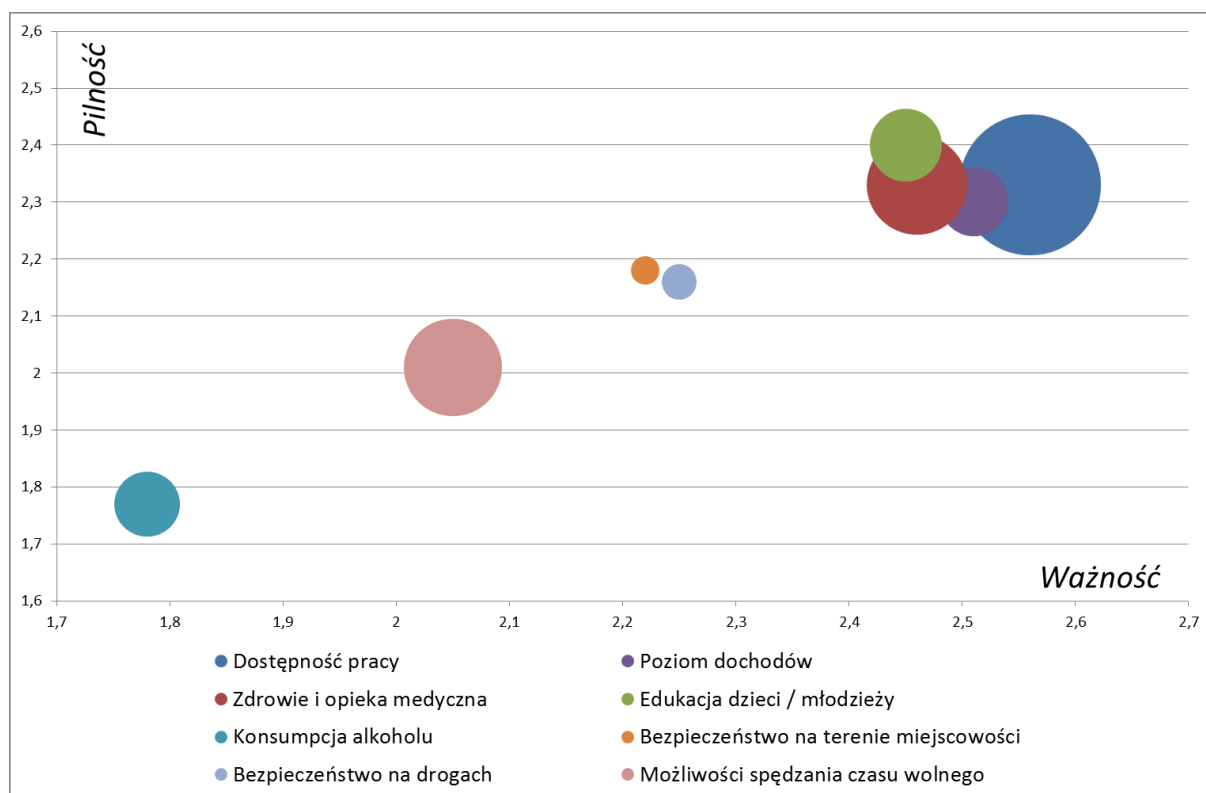
Wyniki potwierdzają wcześniej przedstawiane opinie, wskazując, że problemem o największej skali występowania na terenie powiatu jest bezrobocie, dotykające też największą grupę respondentów osobiście. Kolejne problemy społeczne wpływające na życie mieszkańców to niedostateczny dostęp do opieki zdrowotnej oraz słaba komunikacja między miejscowościami. Z podobną

intensywnością mieszkańcy odczuwają dokuczliwość niewystarczającej oferty ciekawego spędzania wolnego czasu.

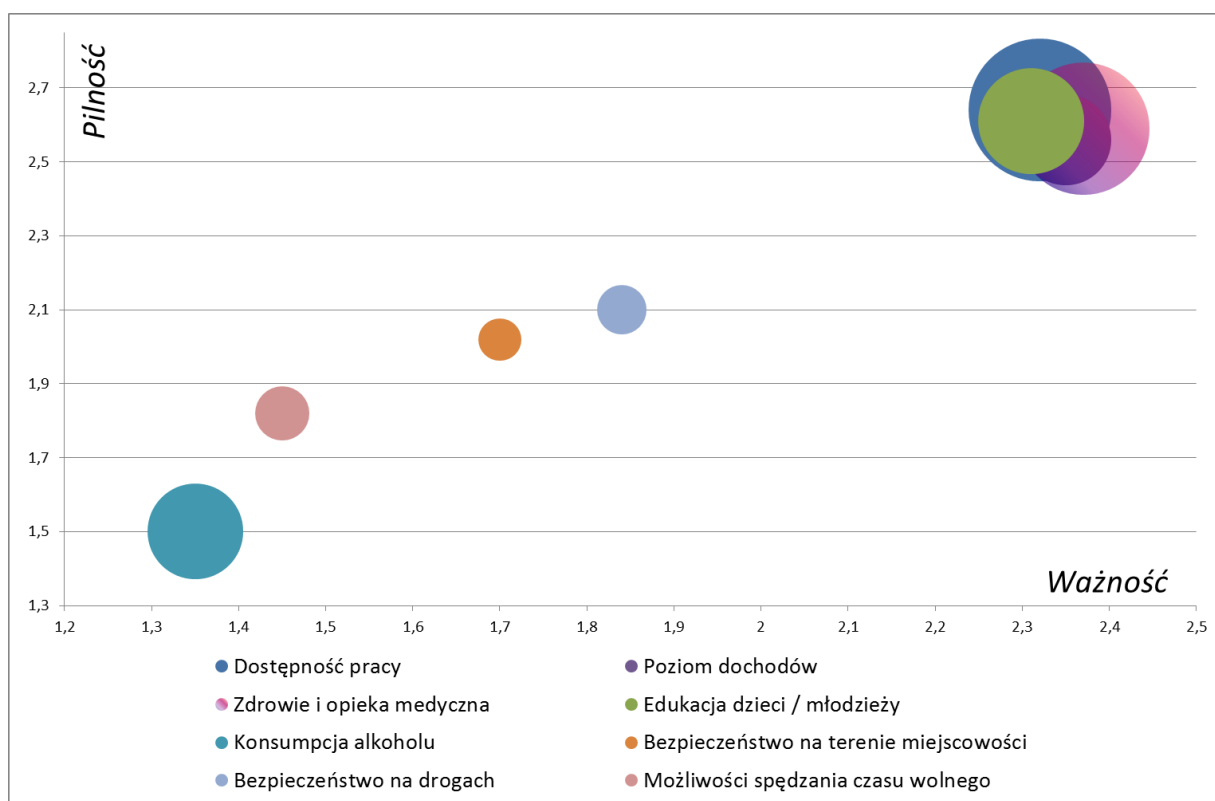
Różnice między gminami w nasileniu i skali występowania problemów dotyczą tylko części z badanych kwestii społecznych. Problemy bezrobocia są zgłaszane w Barlinku w mniejszej skali w porównaniu z pozostałymi gminami. Podobnie jest z możliwościami spędzania wolnego czasu, które dotyczą przede wszystkim mieszkańców gmin Nowogródek Pomorski i Dębno. Różnice dotyczą też wzajemnej pomocy między mieszkańcami, której brak najczęściej zgłaszają mieszkańcy gminy Boleszkowice a najrzadziej osoby zamieszkujące w gminie Barlinek. Problemy narkomanii były zgłaszana jako mające najszerszy zasięg w gminie Dębno, a najmniejszą skalę miały w gminach Boleszkowice i Nowogródek Pomorski. Problemy niepełnosprawności miały największą skalę w gminie Myślibórz a problemy bezdomności w gminie Dębno.

Graficzną ilustracją wyników badań dotyczących ważności, pilności i skali problemów społecznych na terenie powiatu jest wykres 1. Wykresy 2 - 6 obrazują sytuację w gminach. Skalę odzwierciedla średnica kółka.

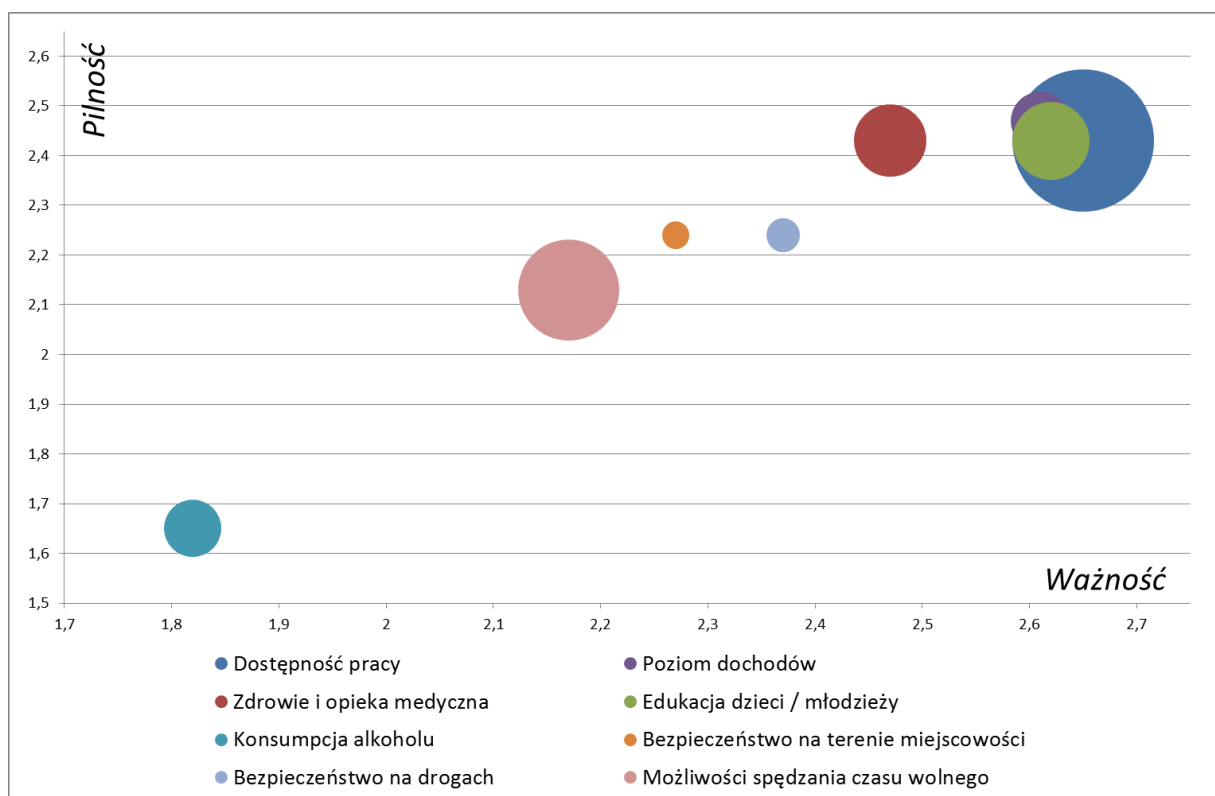
Wykres 1. Ważność, pilność i skala problemów społecznych w całym powiecie.

Wykres 2. Ważność, pilność i skala problemów społecznych w gminie Barlinek.

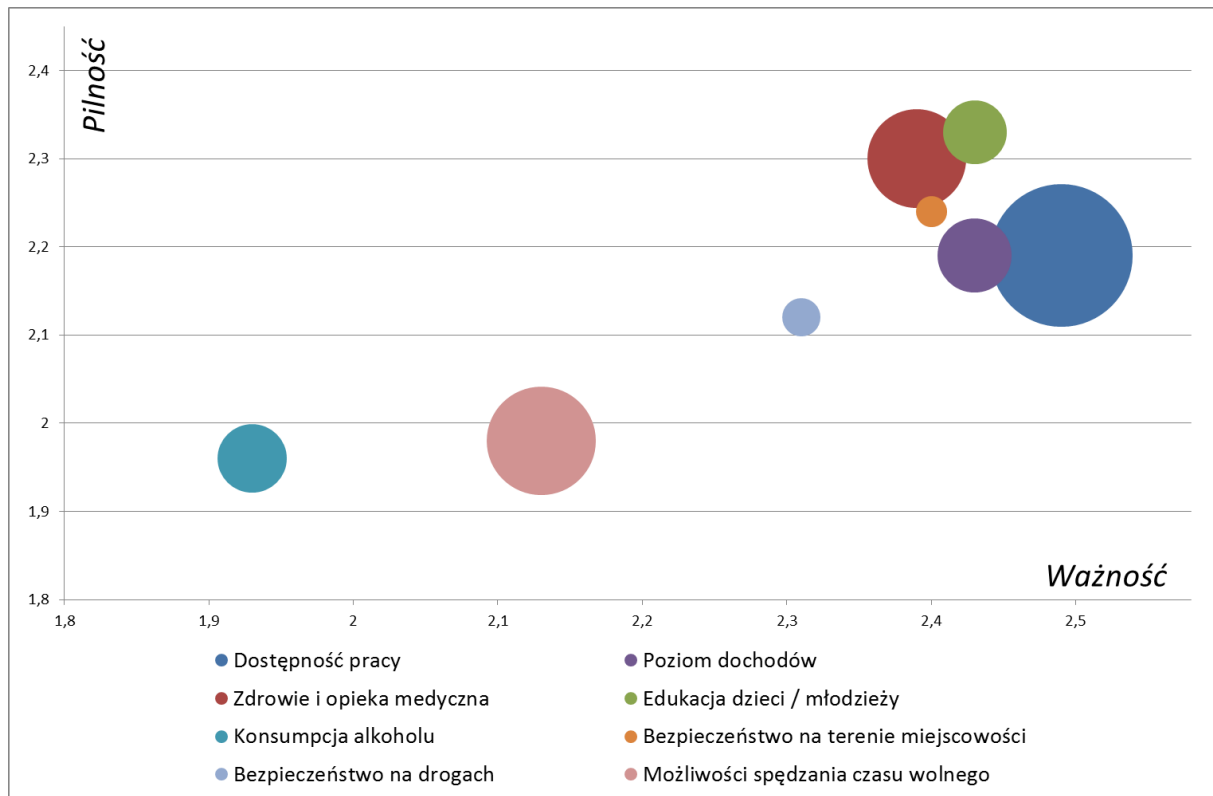

Wykres 3. Ważność, pilność i skala problemów społecznych w gminie Boleszkowice.

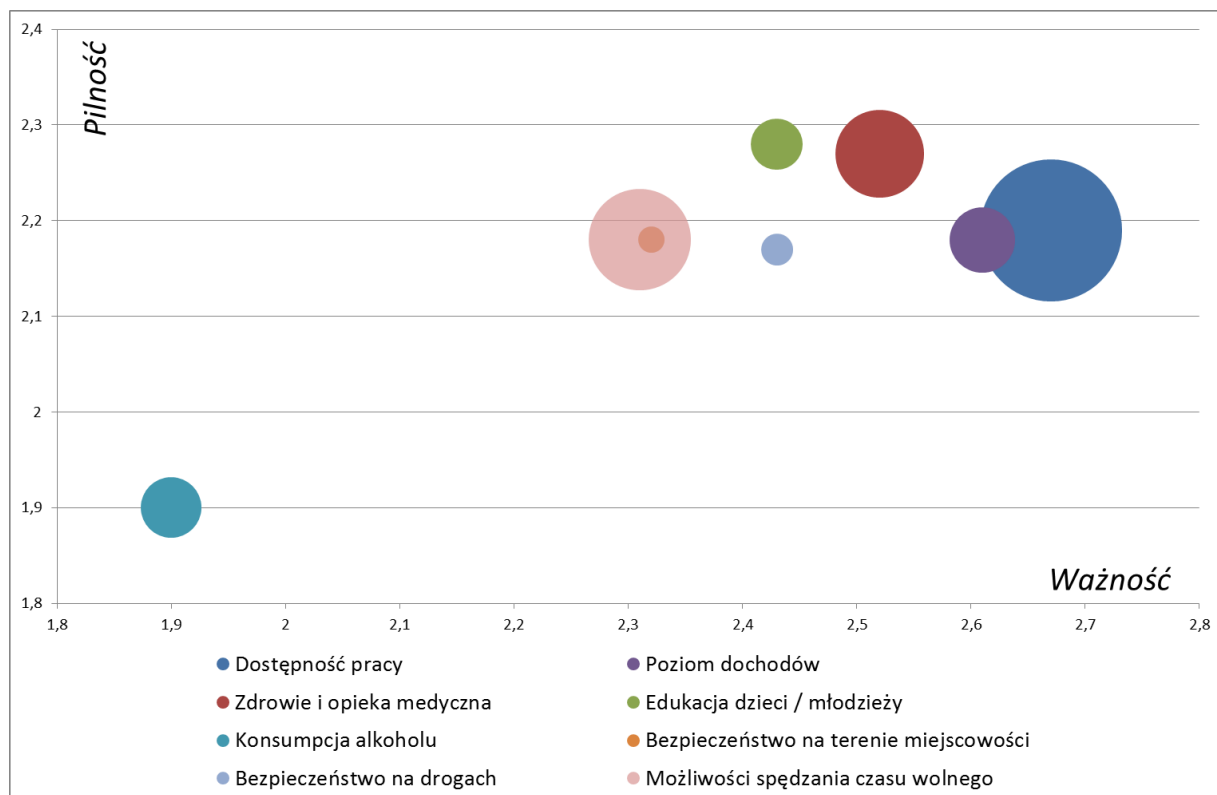

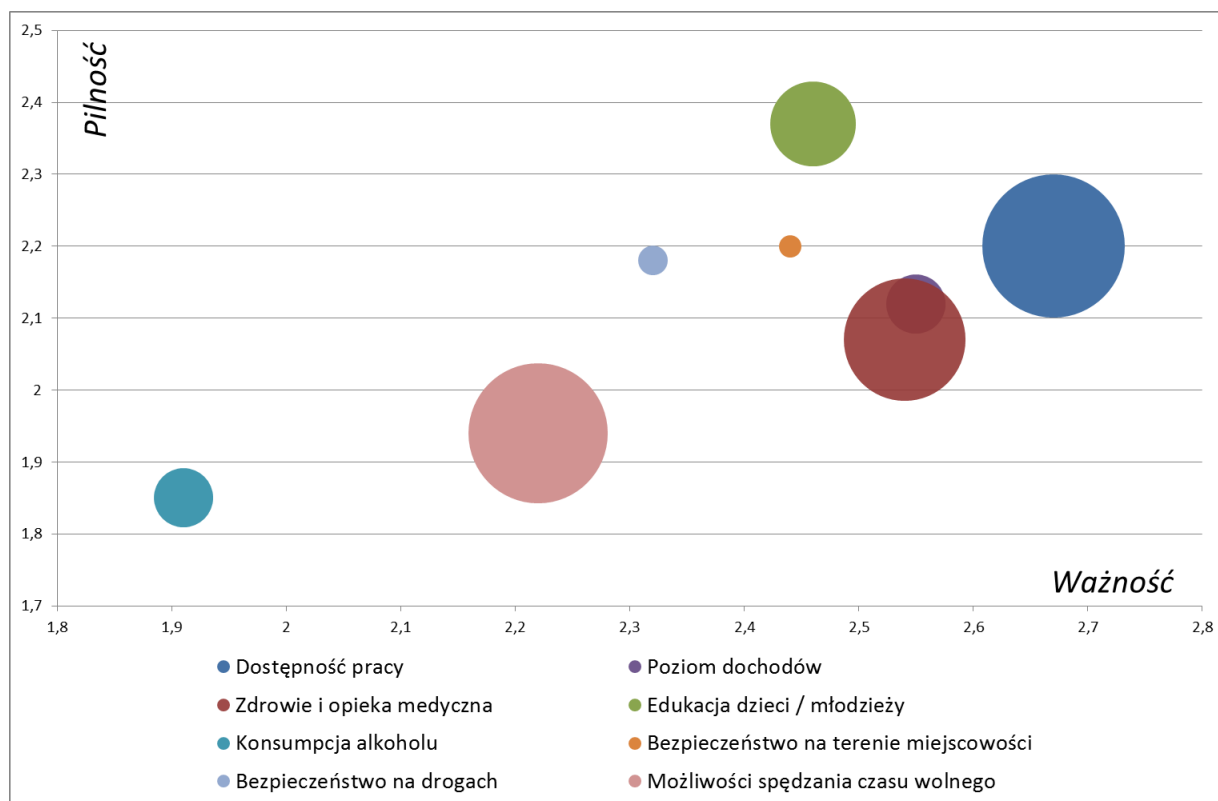
Wykres 4. Ważność, pilność i skala problemów społecznych w gminie Dębno.

Wykres 5. Relacja ważność – pilność problemów społecznych w gminie Myślibórz.

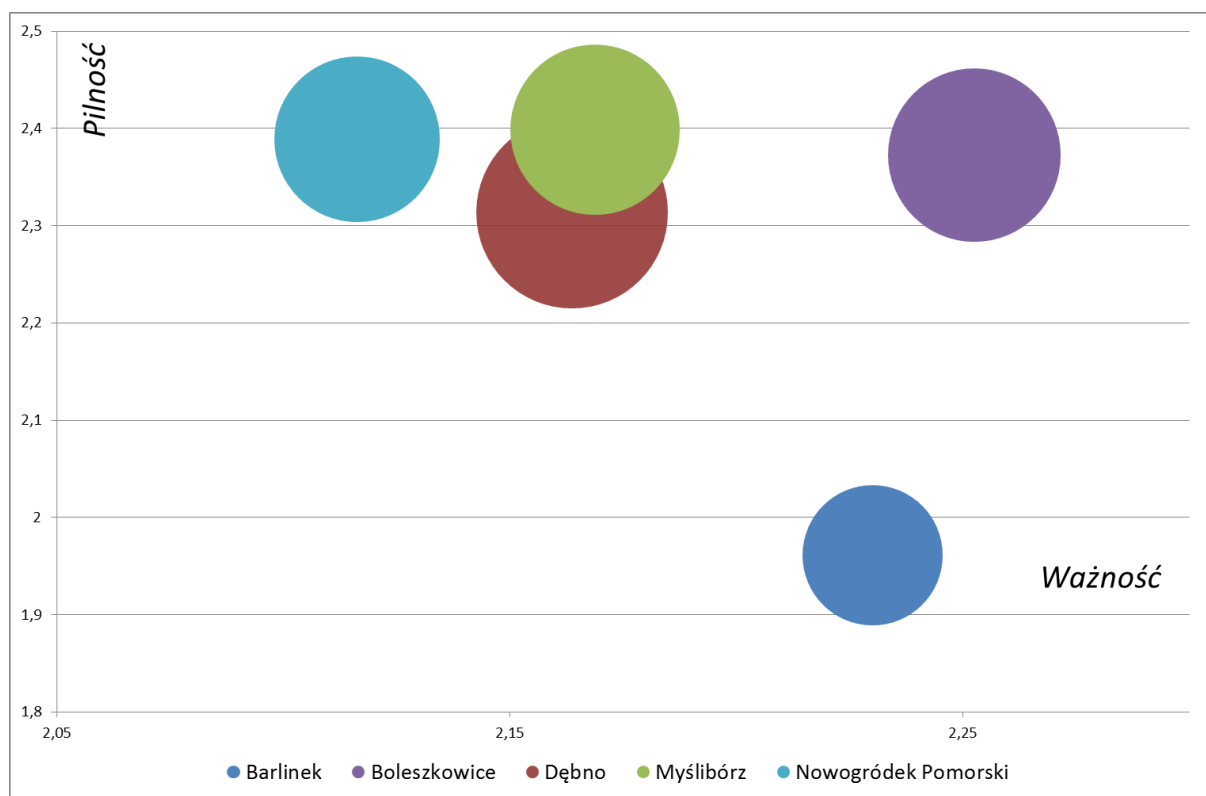
Wykres 6. Ważność, pilność i skala problemów społecznych w gminie Nowogródek Pomorski.

Skala dla problemów dotyczących bezpieczeństwa na drogach w powyższych wykresach została wyliczona jako uśrednienie bezpieczeństwa ogólnego i pozostałych wymiarów, ponieważ nasilenie w odniesieniu do tego aspektu nie było oceniane szczegółowo.

Interpretując przedstawione wykresy należy pamiętać, że nasilenie zobrazowanych na nich zmiennych ma charakter relatywny, co oznacza, że punkty początkowe i końcowe osi oraz średnice kółek są dobrane tak, aby ukazać relacje wewnątrz danej gminy, ale nie można porównywać bezpośrednio wykresów między gminami. Porównanie między gminami ukazujące ogólne nasilenie sygnalizowanych przez mieszkańców subiektywnych odczuć na temat ważności i pilności oraz skali wszystkich poddanych ocenie problemów łącznie jest przedstawione na wykresie numer 7. Skalę problemów w ujęciu terytorialnym przedstawiono w aneksie 2, gdzie dane o osobistym kontakcie danym problemem społecznym nałożono na mapkę powiatu dostępną w portalu „pogranicze24.pl”.

Wykres 7. Ważność, pilność i skala problemów – porównanie subiektywnych odczuć mieszkańców gmin

Przyczyny problemów społecznych wskazywane przez mieszkańców są przedstawione w tabeli 5. Spostrzeganie przyczyn problemów społecznych przez mieszkańców objętych badaniem gmin jest istotnie różne. Najważniejszą przyczyną problemów społecznych występujących na terenie miejscowości w której zamieszkują respondenci, jak i gminy oraz powiatu, jest brak miejsc pracy i będące jego następstwem bezrobocie. Do istotnych przyczyn problemów społecznych występujących w miejscowościach zamieszkania respondentów należy duża dostępność alkoholu i towarzyszące jej uzależnienia. Istotny jest też brak komunikacji między miejscowościami, jak i na terenie większych miejscowości.

Ważną przyczyną problemów występujących na terenie gminy oprócz braku pracy jest niedopasowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. Istotne są też niskie zarobki skutkujące ubóstwem. Mieszkańcy podkreślają też rolę dostępności alkoholu jako czynnika generującego problemy społeczne na terenie gmin które zamieszkują.

Tabela 5. Przyczyny problemów społecznych w opinii mieszkańców.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Przyczyny problemów w miejscowości *	brak miejsc pracy, bezrobocie	25	26,0	45	48,9	49	59,0	60	67,4	39	49,4	218	49,7
	alkoholizm, dostępność alkoholu, akceptacja picia	20	20,8	4	4,3	12	14,5	4	4,5	5	6,3	45	10,3
	nie wiem	5	5,2	25	27,2	1	1,2	5	5,6	5	6,3	41	9,3
	komunikacja między miejscowościami i na terenie miejscowości	4	4,2	5	5,4	2	2,4	4	4,5	4	5,1	19	4,3
	mała dostępność miejsc ciekawego spędzania czasu, sportu i rekreacji	6	6,3	2	2,2	3	3,6	1	1,1	5	6,3	17	3,9
	bieda, niskie zarobki	1	1,0	5	5,4	2	2,4	4	4,5	2	2,5	14	3,2
Przyczyny problemów w gminie *	brak miejsc pracy, bezrobocie	27	27,8	46	48,9	59	72,0	39	45,9	24	34,8	195	45,7
	nie wiem	5	5,2	32	34,0	4	4,9	5	5,9	5	7,2	51	11,9
	niewłaściwe kierunki kształcenia, niski poziom, mała dostępność edukacji	14	14,4	1	1,1	1	1,2	7	8,2	6	8,7	29	6,8
	bieda, niskie zarobki	2	2,1	2	2,1	2	2,4	5	5,9	5	7,2	16	3,7
	alkoholizm, dostępność alkoholu, akceptacja picia	5	5,2	3	3,2	4	4,9	1	1,2	3	4,3	16	3,7
	bezczynność, słabe działanie samorządu	2	2,1	3	3,2	2	2,4	6	7,1	2	2,9	15	3,5
	brak miejsc pracy, bezrobocie	24	25,0	32	34,4	53	67,9	40	53,3	22	36,1	171	42,4
Przyczyny problemów w powiecie *	nie wiem	7	7,3	47	50,5	6	7,7	5	6,7	5	8,2	70	17,4
	bezczynność, słabe działanie samorządu	7	7,3	6	6,5	2	2,6	6	8,0	2	3,3	23	5,7
	słaba infrastruktura, złe drogi, brak chodników	10	10,4	1	1,1	2	2,6	0	,0	3	4,9	16	4,0
	niewłaściwe kierunki kształcenia, niski poziom, mała dostępność edukacji	12	12,5	1	1,1	0	,0	2	2,7	0	,0	15	3,7
	bieda, niskie zarobki	2	2,1	1	1,1	2	2,6	3	4,0	7	11,5	15	3,7
	alkoholizm, dostępność alkoholu, akceptacja picia	4	4,2	3	3,2	3	3,8	1	1,3	2	3,3	13	3,2

* Różnice istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

Problemy społeczne występujące na terenie powiatu myśliborskiego są zdaniem mieszkańców powodowane nie tylko brakiem pracy, ale także bezczynnością bądź słabym działaniem samorządu. Czynnikiem często wymienianym jako przyczyna problemów na terenie powiatu jest też słaba infrastruktura, w tym zwłaszcza złej jakości drogi nie zapewniające wystarczających możliwości komunikacji między miejscowościami i poza powiatem. Mieszkańcy pisali też o braku chodników lub ich złym stanie. Grupa osób badanych licząca w zależności od gminy od 9 do 17% zaznaczała, że nie zna przyczyn problemów społecznych.

Pomoc społeczna

Wyniki oceny dostępności pomocy zawiera tabela 6, skuteczności tabela 7.

Tabela 6. Dostępność pomocy dotyczącej problemów społecznych na terenie powiatu.

	Gmina											
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s
bezrobocie *	1,30	,55	2,13	,76	1,68	,80	2,06	,75	1,94	,76	1,80	,78
ubóstwo *	1,34	,50	2,00	,67	1,74	,65	1,80	,65	1,63	,61	1,69	,65
alkoholizm *	1,36	,60	1,99	,67	1,87	,76	1,87	,71	1,87	,73	1,77	,73
narkomania *	1,26	,49	1,71	,76	1,58	,64	1,60	,63	1,65	,71	1,54	,66
przestępczość *	1,29	,50	1,81	,60	1,75	,63	1,81	,65	1,68	,62	1,66	,63
bezdomność *	1,36	,60	1,47	,66	1,72	,64	1,66	,68	1,51	,58	1,54	,64
przemoc w rodzinie *	1,33	,56	1,58	,63	1,64	,59	1,73	,69	1,58	,64	1,56	,63
niepełnosprawność *	1,44	,61	1,72	,59	1,71	,55	1,76	,69	1,68	,59	1,65	,62
zaburzenia psychiczne	1,32	,57	1,56	,68	1,44	,52	1,51	,68	1,47	,60	1,45	,61
picie alkoholu przez młodzież *	1,28	,58	2,04	,69	1,98	,72	1,79	,74	1,92	,71	1,78	,74
agresja młodzieży *	1,21	,46	1,97	,66	1,91	,71	1,84	,72	1,92	,67	1,75	,71
za mały dostęp do opieki zdrowotnej *	1,60	,63	1,87	,68	1,76	,72	1,86	,63	1,80	,67	1,77	,67
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży *	1,54	,67	1,90	,72	1,79	,67	1,84	,61	1,68	,66	1,74	,67
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego *	1,54	,70	1,91	,78	1,64	,66	1,80	,71	1,81	,67	1,73	,71
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	1,65	,71	1,76	,65	1,69	,66	1,69	,63	1,72	,69	1,70	,67
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	1,71	,76	1,80	,59	1,71	,71	1,74	,73	1,75	,73	1,74	,71
inne	1,64	,67	1,00	.	1,80	,63	1,62	,77	1,67	,58	1,66	,67

* Różnice istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

Osoby badane charakteryzowały dostępność pomocy społecznej i jej skuteczność w odniesieniu do problemów społecznych objętych oceną w oparciu o taką samą trzypunktową skalę jak w przedstawionych wyżej charakterystykach problemów. Dostępność pomocy została oceniona znacznie niżej niż nasilenie problemów. Do obszarów problemowych objętych największą dostępnością pomocy należy bezrobocie. Na zbliżonym poziomie dostępna jest też pomoc w zakresie problemów alkoholowych, zdrowia oraz edukacji i rozwiązywania kwestii agresji młodzieży. Najmniejsza dostępność dotyczy rozwiązywania problemów zaburzeń psychicznych, bezdomności i narkomanii, a także przemocy w rodzinie i niepełnosprawności. Różnice między gminami w większości ocenianych wymiarów są istotnie nasilone.

Tabela 7. Skuteczność pomocy dotyczącej problemów społecznych na terenie powiatu.

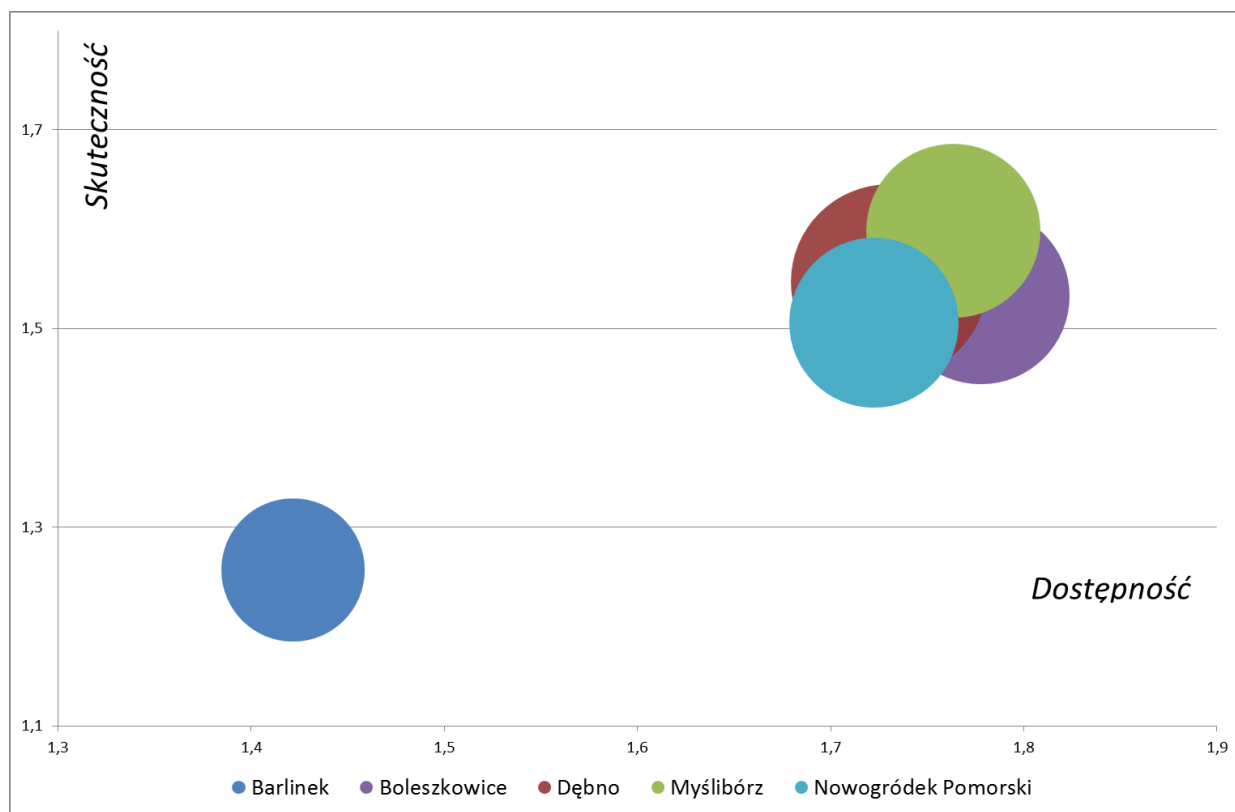
	Gmina											
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s
bezrobocie *	1,13	,34	1,36	,55	1,36	,58	1,52	,62	1,50	,70	1,37	,58
ubóstwo *	1,13	,37	1,51	,66	1,54	,62	1,52	,63	1,45	,60	1,42	,60
alkoholizm *	1,14	,38	1,44	,55	1,52	,70	1,51	,69	1,47	,66	1,41	,62
narkomania *	1,12	,35	1,34	,60	1,41	,56	1,37	,60	1,33	,60	1,31	,55
przestępczość *	1,24	,48	1,50	,64	1,56	,62	1,57	,62	1,47	,65	1,47	,61
bezdomność *	1,45	,77	1,44	,62	1,80	,70	1,44	,65	1,44	,58	1,52	,69
przemoc w rodzinie *	1,28	,54	1,53	,66	1,55	,58	1,57	,65	1,55	,65	1,49	,62
niepełnosprawność	1,62	,78	1,62	,72	1,65	,56	1,65	,68	1,56	,67	1,62	,68
zaburzenia psychiczne	1,43	,68	1,56	,67	1,55	,58	1,38	,54	1,41	,58	1,47	,62
picie alkoholu przez młodzież *	1,11	,31	1,43	,61	1,65	,70	1,49	,68	1,51	,69	1,43	,64
agresja młodzieży *	1,11	,31	1,44	,59	1,54	,64	1,46	,61	1,48	,67	1,40	,59
za mały dostęp do opieki zdrowotnej *	1,34	,54	1,62	,70	1,60	,68	1,72	,65	1,53	,67	1,56	,66
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży *	1,40	,59	1,71	,70	1,74	,64	1,72	,62	1,62	,68	1,64	,66
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	1,42	,65	1,59	,71	1,51	,58	1,63	,65	1,50	,67	1,53	,65
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	1,46	,65	1,69	,67	1,60	,63	1,61	,63	1,54	,62	1,58	,64
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	1,33	,58	1,56	,61	1,54	,67	1,58	,67	1,56	,70	1,51	,65
inne	1,22	,44	1,00		1,50	,52	1,40	,63	1,75	,50	1,41	,55

* Różnice istotne z prawdopodobieństwem $p > 95\%$

Osoby badane oceniają bardzo krytycznie skuteczność rozwiązywanie problemów poddanych ocenie w badaniach. Do problemów rozwiązywanych najmniej skutecznie należą zdaniem respondentów kwestie narkomanii, bezrobocia oraz agresji młodzieży. Największą skuteczność mają zdaniem mieszkańców działania dotyczące edukacji, niepełnosprawności, animowania pomocy między mieszkańcami, a także opieki zdrowotnej. Opinie mieszkańców poszczególnych gmin różnią się od siebie w zakresie większości wymiarów poddanych analizie.

Dostępność i skuteczność pomocy dotyczącej rozwiązywania głównych grup problemów społecznych została graficznie odniesiona do skali problemów zgłaszanych przez mieszkańców. Wykres 8 przedstawia relację wymiarów dostępność – skuteczność z uwzględnieniem skali problemów występujących w poszczególnych gminach (średnica kółek). Dostępność i skuteczność pomocy jest w znacznej mierze powiązana ze skalą problemów.

Wykres 8. Dostępność i skuteczność pomocy a skala problemów na terenie gminy.

Poziom zadowolenia

Ocena poziomu zadowolenia mieszkańców z aktualnej sytuacji życiowej została przeprowadzona w odniesieniu do siedmiu wymiarów, wyniki przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Poziom zadowolenia.

	Gmina											
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem Pomorski	
	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s	M	s
sytuacja zawodowa	1,84	,77	1,92	,68	1,84	,70	1,72	,68	1,88	,69	1,84	,70
poziom materialny	1,71	,65	1,91	,60	1,75	,62	1,82	,56	1,92	,61	1,82	,61
zdrowie	2,11	,76	2,22	,58	2,10	,63	2,13	,61	2,30	,66	2,17	,65
bezpieczeństwo	2,07	,68	2,03	,62	2,03	,57	2,13	,61	2,25	,66	2,10	,63
możliwości spędzania czasu wolnego *	2,06	,77	1,73	,75	1,58	,64	1,73	,71	1,81	,75	1,78	,74
relacje ze znajomymi	2,43	,71	2,52	,56	2,44	,66	2,56	,62	2,59	,51	2,51	,62
relacje w rodzinie *	2,29	,67	2,67	,52	2,63	,61	2,73	,49	2,78	,44	2,62	,58
ogólny poziom zadowolenia *	2,07	,50	2,14	,39	2,05	,37	2,12	,32	2,22	,36	2,12	,40

Ogólny poziom zadowolenia różni się między gminami. Najwyższy poziom zadowolenia występuje wśród mieszkańców gminy Nowogródek Pomorski. Na najniższym poziomie znajduje się zadowolenie mieszkańców gminy Dębno. Istotne różnice między gminami dotyczą zadowolenia z poczucia możliwości spędzania wolnego czasu, najkorzystniejszych w Barlinku oraz relacji z rodziną, najsilniej pozytywnie odczuwanych w Nowogrodku Pomorskim.

Propozycje dotyczące rozwiązywania problemów społecznych

Osoby badane przedstawiły propozycje działań jakie ich zdaniem należy podjąć w celu w celu polepszenia skuteczności rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu. Wyniki tej oceny przedstawia tabela 9. Mieszkańcy wskazują najczęściej na potrzebę zapewnienia miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia.

Tabela 9. Działania proponowane w celu rozwiązania problemów społecznych.

	Gmina												
	Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
miejscowość	zapewnienie miejsca pracy, zmniejszenie bezrobocia	6	6,5	28	29,5	23	37,1	33	41,3	20	29,9	110	27,8
	nie wiem	8	8,7	31	32,6	3	4,8	12	15,0	10	14,9	64	16,2
	zwiększenie dostępności miejsc ciekawego spędzania czasu, kultury, sportu i rekreacji	7	7,6	5	5,3	9	14,5	3	3,8	7	10,4	31	7,8
	zwiększenie dostępności i skuteczności instytucji społecznych, przedszkoli, opieki nad osobami starszymi	7	7,6	4	4,2	3	4,8	4	5,0	3	4,5	21	5,3
gmina	zapewnienie miejsca pracy, zmniejszenie bezrobocia	4	4,3	30	31,3	28	47,5	27	36,5	12	20,7	101	26,6
	nie wiem	8	8,7	46	47,9	3	5,1	13	17,6	10	17,2	80	21,1
	zwiększenie dostępności edukacji pozaszkolnej oraz liczby dostępnych szkoleń dla dorosłych, dla bezrobotnych	19	20,7	2	2,1	1	1,7	1	1,4	4	6,9	27	7,1
	poprawienie jakości działania i aktywności samorządu, zmiana władz samorządowych	3	3,3	7	7,3	2	3,4	8	10,8	3	5,2	23	6,1
powiat	zwiększenie dostępności miejsc ciekawego spędzania czasu, kultury, sportu i rekreacji	6	6,5	1	1,0	8	13,6	0	,0	6	10,3	21	5,5
	nie wiem	9	9,9	56	59,6	3	5,5	15	21,4	9	16,4	92	25,2
	zapewnienie miejsca pracy, zmniejszenie bezrobocia	6	6,6	22	23,4	27	49,1	21	30,0	15	27,3	91	24,9
	poprawienie jakości działania i aktywności samorządu, zmiana władz samorządowych	6	6,6	11	11,7	2	3,6	7	10,0	2	3,6	28	7,7
powiat	zwiększenie jakości i dostępności edukacji, dopasowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy	9	9,9	0	,0	4	7,3	4	5,7	1	1,8	18	4,9

Działania proponowane dla środowiska miejscowości zamieszkania respondentów dotyczą zwiększenia dostępności miejsc rekreacji i ciekawego spędzania wolnego czasu, z dostępem do kultury. Ważne byłyby też zdaniem mieszkańców działania zwiększające dostępność usług socjalnych, w tym zwłaszcza przedszkoli.

Do aktywności mogących zmniejszyć problemy na poziomie gminy mieszkańcy zaliczają zwiększenie dostępności edukacji pozaszkolnej. Pożądane byłyby zdaniem mieszkańców także aktywniejsze działania samorządu. Podobne sugestie dotyczą też pożądanych zmian na poziomie powiatu.

Uwagi końcowe

Powyższe sugestie, podobnie jak dane ilościowe i jakościowe przedstawione wcześniej, mogą być istotną podstawą dla pracy zespołu planującego strategię działań ograniczających problemy społeczne. Należy jednak pamiętać, że są to charakterystyki obrazujące jedynie główne tendencje, bez wnikania w specyfikę danej miejscowości czy też konkretnej instytucji lub organizacji. Szczególnie warte podkreślenia wydaje się zalecenie ostrożnego traktowania danych obrazujących terytorialny rozkład problemów. Są to informacje, które należy odnieść do liczby mieszkańców danej gminy, koncentracji mieszkańców w miastach, jak i do zasobów instytucjonalnych i społecznych poszczególnych gmin i miejscowości objętych badaniem. Gminy są silnie zróżnicowane pod względem liczby ludności i stopnia urbanizacji. Gminy Boleszkowice i Nowogródek Pomorski są kilkukrotnie mniej zaludnione i słabiej zurbanizowane, niż trzy pozostałe. Dane o rozkładach terytorialnych problemów społecznych nie powinny być bezpośrednio przekładane na decyzje o finansowaniu przeciwdziałania problemom społecznym w poszczególnych środowiskach. W pierwszej kolejności warto ukierunkować działania na specyficzną dla danej gminy strukturę problemów, a nie na ich terytorialny rozkład.

W każdym z wymiarów uwzględnionych w badaniu podstawą dla planowania działań powinno być wyodrębnienie mocnych stron instytucji zaangażowanych w

proces dostarczania wsparcia osobom i środowiskom borykającym się z problemami społecznymi. Dane o skali posiadanych zasobów oraz o szczegółowym rozpoznaniu potrzeb, na jakie odpowiedź stanowi działanie instytucji na określonym terenie, powinny być dostarczane zespołom planującym działania powiatu bezpośrednio przez instytucje działające na jego terenie i uzyskujące finansowanie z budżetu powiatu / gminy na realizację celów statutowych ukierunkowanych na przeciwdziałanie problemom społecznym. Dane o szczegółowych potrzebach oraz stopniu ich zaspokojenia w środowisku lokalnym, mające charakter wewnętrznych ocen zapotrzebowania przygotowywanych przez poszczególne instytucje, mogą być podstawą uzyskiwania przez te instytucje dofinansowania realizacji zadań. Taki mechanizm zwiększy stopień dopasowania działań do potrzeb, jak i zapewni możliwość ciągłego monitorowania skali problemów bez dodatkowych kosztów. Cyklicznie, co kilka lat, zwykle ok. 4-5, wskazane jest powtarzanie przeprowadzonych obecnie badań z wykorzystaniem identycznej metodyki i w zbliżonej skali. Pozwoli to oceniać skuteczność stosowanych strategii przeciwdziałania problemom społecznym i zapewni rozpoznanie trendów zmian w sytuacji społecznej powiatu.

ANEKS 1. Szczegółowe tabele

Tabela 1. Ważność problemów – rozkład procentowy odpowiedzi.

		gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Dostępność pracy	niska	7	6,9	16	17,0	35	33,0	36	36,7	32	33,0	126	25,4
	średnia	22	21,8	22	23,4	16	15,1	7	7,1	14	14,4	81	16,3
	wysoka	72	71,3	56	59,6	55	51,9	55	56,1	51	52,6	289	58,3
Poziom dochodów	niska	7	6,9	12	13,0	27	25,7	29	29,6	28	29,8	103	21,0
	średnia	30	29,7	25	27,2	31	29,5	22	22,4	27	28,7	135	27,6
	wysoka	64	63,4	55	59,8	47	44,8	47	48,0	39	41,5	252	51,4
Zdrowie i opieka medyczna	niska	7	7,0	14	14,9	19	18,1	13	13,1	31	32,6	84	17,0
	średnia	27	27,0	26	27,7	36	34,3	46	46,5	26	27,4	161	32,7
	wysoka	66	66,0	54	57,4	50	47,6	40	40,4	38	40,0	248	50,3
Edukacja dzieci / młodzieży	niska	5	5,0	7	7,4	9	8,7	6	6,4	12	12,9	39	8,0
	średnia	29	28,7	40	42,6	51	49,5	56	59,6	35	37,6	211	43,5
	wysoka	67	66,3	47	50,0	43	41,7	32	34,0	46	49,5	235	48,5
Konsumpcja alkoholu	niska	63	62,4	48	51,6	36	35,0	33	35,5	37	39,8	217	44,9
	średnia	26	25,7	30	32,3	35	34,0	36	38,7	33	35,5	160	33,1
	wysoka	12	11,9	15	16,1	32	31,1	24	25,8	23	24,7	106	21,9
Bezpieczeństwo na terenie miejscowości	niska	30	29,7	10	10,6	12	11,2	14	14,4	16	17,4	82	16,7
	średnia	39	38,6	51	54,3	57	53,3	52	53,6	42	45,7	241	49,1
	wysoka	32	31,7	33	35,1	38	35,5	31	32,0	34	37,0	168	34,2
Bezpieczeństwo na drogach	niska	26	25,7	11	11,7	22	21,6	18	18,8	16	17,6	93	19,2
	średnia	39	38,6	49	52,1	46	45,1	44	45,8	43	47,3	221	45,7
	wysoka	36	35,6	34	36,2	34	33,3	34	35,4	32	35,2	170	35,1
Możliwości spędzania czasu wolnego	niska	44	43,6	18	19,1	30	28,6	21	21,2	29	31,2	142	28,9
	średnia	31	30,7	46	48,9	47	44,8	39	39,4	41	44,1	204	41,5
	wysoka	26	25,7	30	31,9	28	26,7	39	39,4	23	24,7	146	29,7
Inne	niska	9	40,9	2	22,2	13	43,3	12	33,3	7	36,8	43	37,1
	średnia	8	36,4	5	55,6	9	30,0	10	27,8	5	26,3	37	31,9
	wysoka	5	22,7	2	22,2	8	26,7	14	38,9	7	36,8	36	31,0

Tabela 2. Pilność problemów – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Dostępność pracy	niska	25	25,8	9	9,8	13	12,7	11	11,5	10	11,2	68	14,3
	średnia	16	16,5	14	15,2	26	25,5	10	10,4	9	10,1	75	15,8
	wysoka	56	57,7	69	75,0	63	61,8	75	78,1	70	78,7	333	70,0
Poziom dochodów	niska	19	19,6	9	9,7	12	12,0	9	9,6	11	12,5	60	12,7
	średnia	25	25,8	18	19,4	33	33,0	19	20,2	18	20,5	113	23,9
	wysoka	53	54,6	66	71,0	55	55,0	66	70,2	59	67,0	299	63,3
Zdrowie i opieka medyczna	niska	21	21,6	13	14,1	16	16,0	3	3,2	11	12,9	64	13,7
	średnia	19	19,6	23	25,0	29	29,0	39	41,5	17	20,0	127	27,1
	wysoka	57	58,8	56	60,9	55	55,0	52	55,3	57	67,1	277	59,2
Edukacja dzieci / młodzieży	niska	20	20,8	3	3,3	8	8,2	3	3,3	9	10,1	43	9,2
	średnia	26	27,1	29	31,9	39	40,2	46	50,0	30	33,7	170	36,6
	wysoka	50	52,1	59	64,8	50	51,5	43	46,7	50	56,2	252	54,2
Konsumpcja alkoholu	niska	72	74,2	37	40,7	37	38,9	30	34,5	34	38,6	210	45,9
	średnia	16	16,5	33	36,3	28	29,5	36	41,4	28	31,8	141	30,8
	wysoka	9	9,3	21	23,1	30	31,6	21	24,1	26	29,5	107	23,4
Bezpieczeństwo na terenie miejscowości	niska	51	52,6	14	15,4	8	8,0	10	10,6	12	14,0	95	20,3
	średnia	24	24,7	38	41,8	44	44,0	44	46,8	24	27,9	174	37,2
	wysoka	22	22,7	39	42,9	48	48,0	40	42,6	50	58,1	199	42,5
Bezpieczeństwo na drogach	niska	48	49,5	11	12,1	13	13,1	7	7,4	15	17,9	94	20,2
	średnia	17	17,5	35	38,5	42	42,4	40	42,6	27	32,1	161	34,6
	wysoka	32	33,0	45	49,5	44	44,4	47	50,0	42	50,0	210	45,2
Możliwości spędzania czasu wolnego	niska	66	68,8	21	22,8	19	19,4	12	12,8	17	19,5	135	28,9
	średnia	17	17,7	34	37,0	47	48,0	41	43,6	34	39,1	173	37,0
	wysoka	13	13,5	37	40,2	32	32,7	41	43,6	36	41,4	159	34,0
Inne	niska	2	14,3	1	12,5	11	44,0	10	29,4	3	21,4	27	28,4
	średnia	4	28,6	2	25,0	6	24,0	9	26,5	6	42,9	27	28,4
	wysoka	8	57,1	5	62,5	8	32,0	15	44,1	5	35,7	41	43,2

Tabela 3. Skala problemów – nasilenie w powiecie – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Mysłibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niskie	6	6,0	2	2,9	8	8,3	11	12,2	7	8,1	34	7,7
	średnie	75	75,0	24	34,3	22	22,9	29	32,2	34	39,5	184	41,6
	wysokie	19	19,0	44	62,9	66	68,8	50	55,6	45	52,3	224	50,7
ubóstwo	niskie	12	12,2	8	11,4	12	12,6	21	26,6	17	20,2	70	16,4
	średnie	78	79,6	42	60,0	50	52,6	35	44,3	48	57,1	253	59,4
	wysokie	8	8,2	20	28,6	33	34,7	23	29,1	19	22,6	103	24,2
alkoholizm	niskie	13	13,3	7	10,0	11	11,8	14	17,3	12	14,1	57	13,3
	średnie	78	79,6	40	57,1	49	52,7	47	58,0	51	60,0	265	62,1
	wysokie	7	7,1	23	32,9	33	35,5	20	24,7	22	25,9	105	24,6
narkomania	niskie	30	30,3	26	37,1	24	26,4	33	46,5	32	38,6	145	35,0
	średnie	66	66,7	31	44,3	41	45,1	27	38,0	36	43,4	201	48,6
	wysokie	3	3,0	13	18,6	26	28,6	11	15,5	15	18,1	68	16,4
przestępczość	niskie	26	26,3	14	20,3	22	23,2	26	33,8	29	37,7	117	28,1
	średnie	67	67,7	41	59,4	59	62,1	41	53,2	35	45,5	243	58,3
	wysokie	6	6,1	14	20,3	14	14,7	10	13,0	13	16,9	57	13,7
bezdomność	niskie	41	41,4	30	44,1	29	31,5	39	48,8	41	51,3	180	43,0
	średnie	55	55,6	33	48,5	54	58,7	34	42,5	31	38,8	207	49,4
	wysokie	3	3,0	5	7,4	9	9,8	7	8,8	8	10,0	32	7,6
przemoc w rodzinie	niskie	41	41,4	27	40,3	27	30,0	33	43,4	28	36,4	156	38,1
	średnie	56	56,6	32	47,8	50	55,6	34	44,7	42	54,5	214	52,3
	wysokie	2	2,0	8	11,9	13	14,4	9	11,8	7	9,1	39	9,5
niepełnosprawność	niskie	36	36,4	20	29,4	38	42,7	30	37,0	32	40,0	156	37,4
	średnie	59	59,6	36	52,9	41	46,1	34	42,0	40	50,0	210	50,4
	wysokie	4	4,0	12	17,6	10	11,2	17	21,0	8	10,0	51	12,2
zaburzenia psychiczne	niskie	48	48,5	27	40,9	47	54,7	43	63,2	44	55,0	209	52,4
	średnie	49	49,5	29	43,9	28	32,6	17	25,0	25	31,3	148	37,1
	wysokie	2	2,0	10	15,2	11	12,8	8	11,8	11	13,8	42	10,5
picie alkoholu przez młodzież	niskie	21	21,2	7	10,0	12	13,2	26	31,7	12	15,4	78	18,6
	średnie	63	63,6	34	48,6	38	41,8	36	43,9	40	51,3	211	50,2
	wysokie	15	15,2	29	41,4	41	45,1	20	24,4	26	33,3	131	31,2
agresja młodzieży	niskie	21	21,2	6	8,7	16	16,8	21	25,9	11	14,3	75	17,8
	średnie	71	71,7	40	58,0	44	46,3	40	49,4	41	53,2	236	56,1
	wysokie	7	7,1	23	33,3	35	36,8	20	24,7	25	32,5	110	26,1
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niskie	19	19,4	14	20,9	14	15,1	15	17,4	8	9,6	70	16,4
	średnie	69	70,4	34	50,7	41	44,1	43	50,0	39	47,0	226	52,9
	wysokie	10	10,2	19	28,4	38	40,9	28	32,6	36	43,4	131	30,7
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niskie	28	28,6	11	16,4	17	18,5	23	26,4	16	19,3	95	22,2
	średnie	61	62,2	39	58,2	50	54,3	47	54,0	38	45,8	235	55,0
	wysokie	9	9,2	17	25,4	25	27,2	17	19,5	29	34,9	97	22,7
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niskie	36	37,1	15	21,7	17	18,9	19	22,1	16	19,5	103	24,3
	średnie	54	55,7	31	44,9	37	41,1	38	44,2	26	31,7	186	43,9
	wysokie	7	7,2	23	33,3	36	40,0	29	33,7	40	48,8	135	31,8
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niskie	42	42,9	15	22,1	25	27,5	30	34,9	22	26,5	134	31,5
	średnie	50	51,0	40	58,8	48	52,7	40	46,5	36	43,4	214	50,2
	wysokie	6	6,1	13	19,1	18	19,8	16	18,6	25	30,1	78	18,3
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niskie	24	24,2	15	26,8	22	23,9	22	25,3	13	15,3	96	22,9
	średnie	51	51,5	31	55,4	39	42,4	32	36,8	28	32,9	181	43,2
	wysokie	24	24,2	10	17,9	31	33,7	33	37,9	44	51,8	142	33,9
inne	niskie	3	42,9	0	,0	6	42,9	5	55,6	3	50,0	17	47,2
	średnie	2	28,6	0	,0	3	21,4	2	22,2	0	,0	7	19,4
	wysokie	2	28,6	0	,0	5	35,7	2	22,2	3	50,0	12	33,3

Tabela 4. Skala problemów – nasilenie w gminie – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niskie	3	3,1	4	4,9	9	9,0	15	16,1	7	7,9	38	8,2
	średnie	70	71,4	20	24,4	22	22,0	17	18,3	31	34,8	160	34,6
	wysokie	25	25,5	58	70,7	69	69,0	61	65,6	51	57,3	264	57,1
ubóstwo	niskie	11	11,2	9	11,0	13	13,3	16	19,5	15	17,4	64	14,3
	średnie	74	75,5	46	56,1	52	53,1	41	50,0	47	54,7	260	58,3
	wysokie	13	13,3	27	32,9	33	33,7	25	30,5	24	27,9	122	27,4
alkoholizm	niskie	12	12,2	7	8,4	14	14,6	19	22,4	10	11,4	62	13,8
	średnie	67	68,4	43	51,8	51	53,1	43	50,6	54	61,4	258	57,3
	wysokie	19	19,4	33	39,8	31	32,3	23	27,1	24	27,3	130	28,9
narkomania	niskie	27	27,8	37	48,1	25	26,6	34	45,3	26	32,5	149	35,2
	średnie	58	59,8	27	35,1	46	48,9	30	40,0	41	51,3	202	47,8
	wysokie	12	12,4	13	16,9	23	24,5	11	14,7	13	16,3	72	17,0
przestępczość	niskie	25	25,8	21	26,6	25	25,8	31	38,8	31	39,7	133	30,9
	średnie	66	68,0	46	58,2	60	61,9	41	51,3	36	46,2	249	57,8
	wysokie	6	6,2	12	15,2	12	12,4	8	10,0	11	14,1	49	11,4
bezdomność	niskie	49	50,5	54	70,1	32	33,7	43	55,1	42	52,5	220	51,5
	średnie	45	46,4	17	22,1	56	58,9	28	35,9	32	40,0	178	41,7
	wysokie	3	3,1	6	7,8	7	7,4	7	9,0	6	7,5	29	6,8
przemoc w rodzinie	niskie	39	40,2	38	50,0	32	34,8	35	44,3	37	48,1	181	43,0
	średnie	55	56,7	30	39,5	50	54,3	31	39,2	36	46,8	202	48,0
	wysokie	3	3,1	8	10,5	10	10,9	13	16,5	4	5,2	38	9,0
niepełnosprawność	niskie	34	35,1	31	39,7	39	42,4	34	42,0	39	48,1	177	41,3
	średnie	57	58,8	39	50,0	44	47,8	30	37,0	34	42,0	204	47,6
	wysokie	6	6,2	8	10,3	9	9,8	17	21,0	8	9,9	48	11,2
zaburzenia psychiczne	niskie	56	57,7	44	59,5	50	57,5	46	65,7	49	61,3	245	60,0
	średnie	38	39,2	20	27,0	30	34,5	17	24,3	26	32,5	131	32,1
	wysokie	3	3,1	10	13,5	7	8,0	7	10,0	5	6,3	32	7,8
picie alkoholu przez młodzież	niskie	16	16,5	11	13,6	14	14,6	25	29,4	11	13,6	77	17,5
	średnie	61	62,9	35	43,2	46	47,9	37	43,5	48	59,3	227	51,6
	wysokie	20	20,6	35	43,2	36	37,5	23	27,1	22	27,2	136	30,9
agresja młodzieży	niskie	24	25,0	9	11,3	17	17,3	22	26,8	14	17,1	86	19,6
	średnie	60	62,5	39	48,8	47	48,0	39	47,6	41	50,0	226	51,6
	wysokie	12	12,5	32	40,0	34	34,7	21	25,6	27	32,9	126	28,8
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niskie	19	19,8	17	21,5	15	15,8	16	18,8	9	11,0	76	17,4
	średnie	58	60,4	31	39,2	42	44,2	41	48,2	36	43,9	208	47,6
	wysokie	19	19,8	31	39,2	38	40,0	28	32,9	37	45,1	153	35,0
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niskie	18	18,8	11	13,8	23	24,5	23	25,8	18	21,4	93	21,0
	średnie	59	61,5	43	53,8	49	52,1	48	53,9	38	45,2	237	53,5
	wysokie	19	19,8	26	32,5	22	23,4	18	20,2	28	33,3	113	25,5
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niskie	30	31,3	13	16,0	16	16,8	20	23,0	13	15,3	92	20,7
	średnie	54	56,3	32	39,5	40	42,1	32	36,8	31	36,5	189	42,6
	wysokie	12	12,5	36	44,4	39	41,1	35	40,2	41	48,2	163	36,7
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niskie	40	41,7	14	17,1	26	27,4	32	36,4	23	27,4	135	30,3
	średnie	44	45,8	44	53,7	49	51,6	39	44,3	40	47,6	216	48,5
	wysokie	12	12,5	24	29,3	20	21,1	17	19,3	21	25,0	94	21,1
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niskie	16	16,5	13	18,6	25	25,8	23	27,1	12	14,1	89	20,5
	średnie	37	38,1	37	52,9	43	44,3	29	34,1	30	35,3	176	40,6
	wysokie	44	45,4	20	28,6	29	29,9	33	38,8	43	50,6	169	38,9
inne	niskie	3	42,9	0	,0	6	42,9	5	50,0	1	16,7	15	40,5
	średnie	1	14,3	0	,0	4	28,6	3	30,0	1	16,7	9	24,3
	wysokie	3	42,9	0	,0	4	28,6	2	20,0	4	66,7	13	35,1

Tabela 5. Skala problemów – nasilenie w miejscowości – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem Pomorski	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niskie	4	4,0	4	4,4	13	12,7	18	19,4	8	9,3	47	10,0
	średnie	64	64,6	25	27,8	29	28,4	18	19,4	30	34,9	166	35,3
	wysokie	31	31,3	61	67,8	60	58,8	57	61,3	48	55,8	257	54,7
ubóstwo	niskie	15	15,5	10	11,2	16	16,2	19	22,1	15	17,6	75	16,4
	średnie	65	67,0	57	64,0	55	55,6	42	48,8	50	58,8	269	59,0
	wysokie	17	17,5	22	24,7	28	28,3	25	29,1	20	23,5	112	24,6
alkoholizm	niskie	12	12,4	15	16,9	16	16,3	19	20,9	19	21,8	81	17,5
	średnie	59	60,8	42	47,2	48	49,0	50	54,9	46	52,9	245	53,0
	wysokie	26	26,8	32	36,0	34	34,7	22	24,2	22	25,3	136	29,4
narkomania	niskie	28	28,9	44	53,7	29	30,5	35	47,3	36	43,4	172	39,9
	średnie	57	58,8	27	32,9	44	46,3	29	39,2	35	42,2	192	44,5
	wysokie	12	12,4	11	13,4	22	23,2	10	13,5	12	14,5	67	15,5
przestępczość	niskie	28	29,2	33	39,3	28	28,3	32	41,0	36	46,8	157	36,2
	średnie	59	61,5	39	46,4	58	58,6	38	48,7	35	45,5	229	52,8
	wysokie	9	9,4	12	14,3	13	13,1	8	10,3	6	7,8	48	11,1
bezdomność	niskie	63	64,9	60	74,1	36	37,1	43	55,8	51	64,6	253	58,7
	średnie	32	33,0	16	19,8	48	49,5	26	33,8	23	29,1	145	33,6
	wysokie	2	2,1	5	6,2	13	13,4	8	10,4	5	6,3	33	7,7
przemoc w rodzinie	niskie	43	44,3	45	54,2	34	37,0	42	55,3	44	58,7	208	49,2
	średnie	48	49,5	33	39,8	49	53,3	25	32,9	28	37,3	183	43,3
	wysokie	6	6,2	5	6,0	9	9,8	9	11,8	3	4,0	32	7,6
niepełnosprawność	niskie	35	36,1	44	53,7	44	44,9	33	40,7	41	53,9	197	45,4
	średnie	55	56,7	32	39,0	46	46,9	35	43,2	27	35,5	195	44,9
	wysokie	7	7,2	6	7,3	8	8,2	13	16,0	8	10,5	42	9,7
zaburzenia psychiczne	niskie	59	60,8	52	64,2	53	59,6	43	63,2	51	65,4	258	62,5
	średnie	32	33,0	22	27,2	29	32,6	19	27,9	22	28,2	124	30,0
	wysokie	6	6,2	7	8,6	7	7,9	6	8,8	5	6,4	31	7,5
picie alkoholu przez młodzież	niskie	17	17,5	18	20,7	19	19,6	29	34,1	12	15,2	95	21,3
	średnie	53	54,6	41	47,1	42	43,3	38	44,7	44	55,7	218	49,0
	wysokie	27	27,8	28	32,2	36	37,1	18	21,2	23	29,1	132	29,7
agresja młodzieży	niskie	25	26,0	14	16,5	18	18,2	22	27,2	18	22,5	97	22,0
	średnie	56	58,3	40	47,1	48	48,5	38	46,9	43	53,8	225	51,0
	wysokie	15	15,6	31	36,5	33	33,3	21	25,9	19	23,8	119	27,0
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niskie	16	16,8	16	18,8	15	15,6	16	18,6	10	12,3	73	16,5
	średnie	49	51,6	45	52,9	41	42,7	44	51,2	30	37,0	209	47,2
	wysokie	30	31,6	24	28,2	40	41,7	26	30,2	41	50,6	161	36,3
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niskie	17	17,7	15	17,2	20	20,6	24	27,0	16	20,0	92	20,5
	średnie	51	53,1	46	52,9	55	56,7	47	52,8	39	48,8	238	53,0
	wysokie	28	29,2	26	29,9	22	22,7	18	20,2	25	31,3	119	26,5
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niskie	34	35,4	10	11,2	20	20,6	21	24,1	16	18,6	101	22,2
	średnie	44	45,8	46	51,7	38	39,2	30	34,5	32	37,2	190	41,8
	wysokie	18	18,8	33	37,1	39	40,2	36	41,4	38	44,2	164	36,0
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niskie	45	46,9	12	13,5	29	29,0	29	33,7	21	25,6	136	30,0
	średnie	36	37,5	53	59,6	52	52,0	40	46,5	41	50,0	222	49,0
	wysokie	15	15,6	24	27,0	19	19,0	17	19,8	20	24,4	95	21,0
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niskie	17	17,5	12	16,0	28	28,3	21	24,7	16	19,0	94	21,4
	średnie	32	33,0	40	53,3	45	45,5	31	36,5	29	34,5	177	40,2
	wysokie	48	49,5	23	30,7	26	26,3	33	38,8	39	46,4	169	38,4
inne	niskie	3	42,9	0	,0	6	35,3	7	70,0	0	,0	16	42,1
	średnie	1	14,3	0	,0	6	35,3	1	10,0	1	25,0	9	23,7
	wysokie	3	42,9	0	,0	5	29,4	2	20,0	3	75,0	13	34,2

Tabela 6. Skala problemów – kontakt osobisty – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślubórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niskie	31	31,3	17	19,3	22	21,6	24	25,8	15	18,8	109	23,6
	średnie	31	31,3	46	52,3	44	43,1	29	31,2	38	47,5	188	40,7
	wysokie	37	37,4	25	28,4	36	35,3	40	43,0	27	33,8	165	35,7
ubóstwo	niskie	36	37,1	28	31,8	31	31,6	32	38,6	30	37,5	157	35,2
	średnie	34	35,1	43	48,9	42	42,9	28	33,7	34	42,5	181	40,6
	wysokie	27	27,8	17	19,3	25	25,5	23	27,7	16	20,0	108	24,2
alkoholizm	niskie	36	37,5	43	50,6	38	38,8	38	47,5	30	36,6	185	42,0
	średnie	34	35,4	26	30,6	35	35,7	25	31,3	38	46,3	158	35,8
	wysokie	26	27,1	16	18,8	25	25,5	17	21,3	14	17,1	98	22,2
narkomania	niskie	59	61,5	55	68,8	59	65,6	45	70,3	53	67,1	271	66,3
	średnie	23	24,0	17	21,3	19	21,1	10	15,6	21	26,6	90	22,0
	wysokie	14	14,6	8	10,0	12	13,3	9	14,1	5	6,3	48	11,7
przestępczość	niskie	59	61,5	53	65,4	59	64,8	44	69,8	49	65,3	264	65,0
	średnie	25	26,0	18	22,2	24	26,4	14	22,2	18	24,0	99	24,4
	wysokie	12	12,5	10	12,3	8	8,8	5	7,9	8	10,7	43	10,6
bezdomność	niskie	78	81,3	67	84,8	61	70,1	47	78,3	58	75,3	311	77,9
	średnie	13	13,5	8	10,1	17	19,5	10	16,7	14	18,2	62	15,5
	wysokie	5	5,2	4	5,1	9	10,3	3	5,0	5	6,5	26	6,5
przemoc w rodzinie	niskie	65	67,7	57	71,3	61	69,3	44	68,8	52	69,3	279	69,2
	średnie	21	21,9	17	21,3	23	26,1	14	21,9	16	21,3	91	22,6
	wysokie	10	10,4	6	7,5	4	4,5	6	9,4	7	9,3	33	8,2
niepełnosprawność	niskie	58	60,4	45	56,3	59	63,4	39	50,6	42	55,3	243	57,6
	średnie	25	26,0	27	33,8	25	26,9	25	32,5	25	32,9	127	30,1
	wysokie	13	13,5	8	10,0	9	9,7	13	16,9	9	11,8	52	12,3
zaburzenia psychiczne	niskie	73	76,0	52	66,7	68	75,6	45	77,6	52	70,3	290	73,2
	średnie	15	15,6	17	21,8	19	21,1	8	13,8	14	18,9	73	18,4
	wysokie	8	8,3	9	11,5	3	3,3	5	8,6	8	10,8	33	8,3
picie alkoholu przez młodzież	niskie	42	43,3	29	35,4	40	42,6	36	52,9	28	36,8	175	42,0
	średnie	34	35,1	30	36,6	31	33,0	19	27,9	34	44,7	148	35,5
	wysokie	21	21,6	23	28,0	23	24,5	13	19,1	14	18,4	94	22,5
agresja młodzieży	niskie	50	52,6	30	36,6	44	46,3	32	49,2	31	41,9	187	45,5
	średnie	29	30,5	33	40,2	36	37,9	25	38,5	31	41,9	154	37,5
	wysokie	16	16,8	19	23,2	15	15,8	8	12,3	12	16,2	70	17,0
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niskie	27	28,1	27	31,4	29	30,2	24	30,8	23	29,9	130	30,0
	średnie	30	31,3	39	45,3	33	34,4	31	39,7	26	33,8	159	36,7
	wysokie	39	40,6	20	23,3	34	35,4	23	29,5	28	36,4	144	33,3
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niskie	33	34,7	16	18,4	32	34,4	31	39,7	24	31,6	136	31,7
	średnie	30	31,6	53	60,9	41	44,1	35	44,9	31	40,8	190	44,3
	wysokie	32	33,7	18	20,7	20	21,5	12	15,4	21	27,6	103	24,0
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niskie	53	55,2	13	15,1	22	22,9	18	22,5	18	22,2	124	28,2
	średnie	26	27,1	44	51,2	40	41,7	34	42,5	33	40,7	177	40,3
	wysokie	17	17,7	29	33,7	34	35,4	28	35,0	30	37,0	138	31,4
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niskie	60	62,5	25	28,1	38	39,6	26	35,1	25	32,1	174	40,2
	średnie	24	25,0	40	44,9	42	43,8	35	47,3	35	44,9	176	40,6
	wysokie	12	12,5	24	27,0	16	16,7	13	17,6	18	23,1	83	19,2
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niskie	31	32,3	16	21,1	36	38,7	22	28,6	21	27,3	126	30,1
	średnie	25	26,0	40	52,6	36	38,7	28	36,4	22	28,6	151	36,0
	wysokie	40	41,7	20	26,3	21	22,6	27	35,1	34	44,2	142	33,9
inne	niskie	4	57,1	0	,0	9	50,0	6	75,0	1	20,0	20	52,6
	średnie	2	28,6	0	,0	5	27,8	2	25,0	1	20,0	10	26,3
	wysokie	1	14,3	0	,0	4	22,2	0	,0	3	60,0	8	21,1

Tabela 7. Skala problemów – problem osobisty – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niskie	46	47,4	46	52,9	43	46,2	41	48,2	52	61,9	228	51,1
	średnie	24	24,7	29	33,3	30	32,3	23	27,1	20	23,8	126	28,3
	wysokie	27	27,8	12	13,8	20	21,5	21	24,7	12	14,3	92	20,6
ubóstwo	niskie	50	51,5	59	70,2	46	50,5	40	54,8	58	69,9	253	59,1
	średnie	24	24,7	21	25,0	33	36,3	25	34,2	23	27,7	126	29,4
	wysokie	23	23,7	4	4,8	12	13,2	8	11,0	2	2,4	49	11,4
alkoholizm	niskie	54	56,3	65	79,3	63	73,3	43	72,9	71	87,7	296	73,3
	średnie	22	22,9	12	14,6	16	18,6	12	20,3	6	7,4	68	16,8
	wysokie	20	20,8	5	6,1	7	8,1	4	6,8	4	4,9	40	9,9
narkomania	niskie	78	81,3	67	87,0	63	84,0	42	80,8	71	92,2	321	85,1
	średnie	13	13,5	8	10,4	7	9,3	7	13,5	5	6,5	40	10,6
	wysokie	5	5,2	2	2,6	5	6,7	3	5,8	1	1,3	16	4,2
przestępczość	niskie	76	79,2	64	82,1	63	81,8	42	80,8	68	90,7	313	82,8
	średnie	14	14,6	13	16,7	10	13,0	7	13,5	5	6,7	49	13,0
	wysokie	6	6,3	1	1,3	4	5,2	3	5,8	2	2,7	16	4,2
bezdomność	niskie	89	93,7	73	98,6	64	84,2	47	94,0	72	94,7	345	93,0
	średnie	5	5,3	1	1,4	6	7,9	2	4,0	2	2,6	16	4,3
	wysokie	1	1,1	0	,0	6	7,9	1	2,0	2	2,6	10	2,7
przemoc w rodzinie	niskie	73	76,0	67	89,3	66	85,7	46	90,2	71	95,9	323	86,6
	średnie	15	15,6	7	9,3	10	13,0	5	9,8	2	2,7	39	10,5
	wysokie	8	8,3	1	1,3	1	1,3	0	,0	1	1,4	11	2,9
niepełnosprawność	niskie	68	71,6	65	85,5	63	75,0	38	55,1	67	89,3	301	75,4
	średnie	14	14,7	9	11,8	15	17,9	20	29,0	8	10,7	66	16,5
	wysokie	13	13,7	2	2,6	6	7,1	11	15,9	0	,0	32	8,0
zaburzenia psychiczne	niskie	81	84,4	67	91,8	73	88,0	44	88,0	70	94,6	335	89,1
	średnie	7	7,3	5	6,8	9	10,8	6	12,0	4	5,4	31	8,2
	wysokie	8	8,3	1	1,4	1	1,2	0	,0	0	,0	10	2,7
picie alkoholu przez młodzież	niskie	61	64,2	60	77,9	60	74,1	36	69,2	63	86,3	280	74,1
	średnie	15	15,8	11	14,3	14	17,3	8	15,4	6	8,2	54	14,3
	wysokie	19	20,0	6	7,8	7	8,6	8	15,4	4	5,5	44	11,6
agresja młodzieży	niskie	65	68,4	56	74,7	63	75,0	39	73,6	64	86,5	287	75,3
	średnie	15	15,8	14	18,7	12	14,3	6	11,3	5	6,8	52	13,6
	wysokie	15	15,8	5	6,7	9	10,7	8	15,1	5	6,8	42	11,0
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niskie	30	31,6	36	43,4	30	33,0	22	28,9	41	52,6	159	37,6
	średnie	23	24,2	31	37,3	35	38,5	33	43,4	19	24,4	141	33,3
	wysokie	42	44,2	16	19,3	26	28,6	21	27,6	18	23,1	123	29,1
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niskie	32	33,7	29	34,5	37	40,7	29	41,4	34	43,6	161	38,5
	średnie	29	30,5	42	50,0	38	41,8	32	45,7	25	32,1	166	39,7
	wysokie	34	35,8	13	15,5	16	17,6	9	12,9	19	24,4	91	21,8
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niskie	59	61,5	24	27,9	27	27,0	17	21,5	27	34,2	154	35,0
	średnie	15	15,6	37	43,0	39	39,0	34	43,0	31	39,2	156	35,5
	wysokie	22	22,9	25	29,1	34	34,0	28	35,4	21	26,6	130	29,5
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niskie	66	68,8	34	39,5	44	47,8	30	42,3	41	51,9	215	50,7
	średnie	21	21,9	34	39,5	37	40,2	28	39,4	23	29,1	143	33,7
	wysokie	9	9,4	18	20,9	11	12,0	13	18,3	15	19,0	66	15,6
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niskie	31	32,3	26	35,6	35	39,3	26	36,1	31	39,2	149	36,4
	średnie	19	19,8	29	39,7	33	37,1	26	36,1	22	27,8	129	31,5
	wysokie	46	47,9	18	24,7	21	23,6	20	27,8	26	32,9	131	32,0
inne	niskie	4	57,1	0	,0	5	38,5	6	75,0	3	60,0	18	54,5
	średnie	1	14,3	0	,0	5	38,5	2	25,0	0	,0	8	24,2
	wysokie	2	28,6	0	,0	3	23,1	0	,0	2	40,0	7	21,2

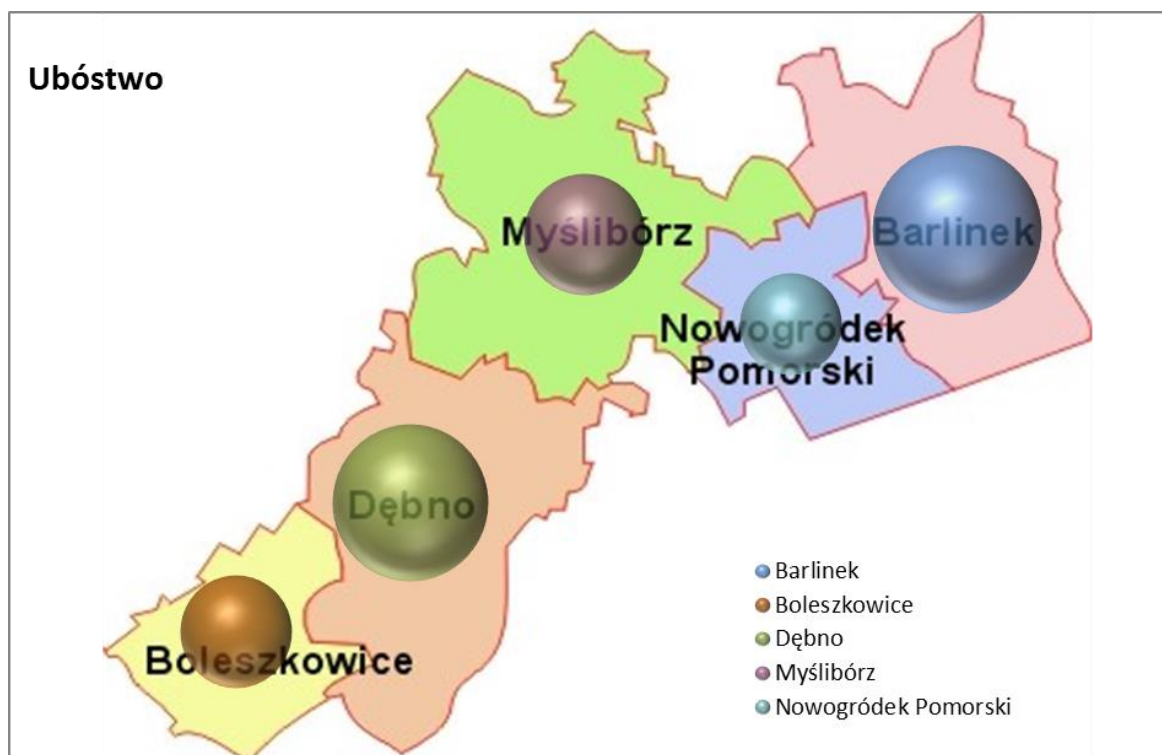
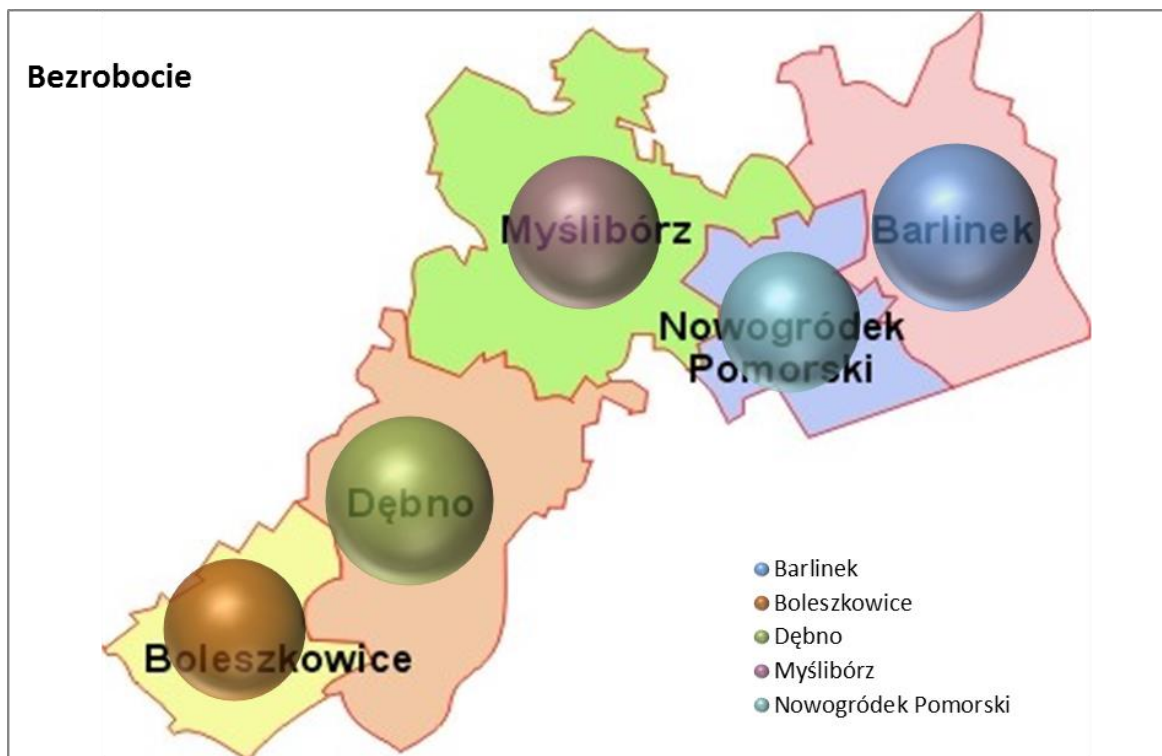
Tabela 8. Dostępność pomocy w powiecie – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślibórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niska	71	74,0	16	22,9	48	52,2	23	25,6	25	32,1	183	43,0
	średnia	21	21,9	29	41,4	25	27,2	39	43,3	33	42,3	147	34,5
	wysoka	4	4,2	25	35,7	19	20,7	28	31,1	20	25,6	96	22,5
ubóstwo	niska	64	66,7	15	22,1	33	36,7	28	32,6	33	43,4	173	41,6
	średnia	31	32,3	38	55,9	47	52,2	47	54,7	38	50,0	201	48,3
	wysoka	1	1,0	15	22,1	10	11,1	11	12,8	5	6,6	42	10,1
alkoholizm	niska	66	70,2	16	22,9	33	36,3	27	32,5	26	33,8	168	40,5
	średnia	22	23,4	39	55,7	37	40,7	40	48,2	35	45,5	173	41,7
	wysoka	6	6,4	15	21,4	21	23,1	16	19,3	16	20,8	74	17,8
narkomania	niska	72	75,8	31	47,0	45	50,0	38	47,5	36	48,0	222	54,7
	średnia	21	22,1	23	34,8	38	42,2	36	45,0	29	38,7	147	36,2
	wysoka	2	2,1	12	18,2	7	7,8	6	7,5	10	13,3	37	9,1
przestępczość	niska	69	72,6	20	28,6	31	34,8	26	32,1	30	39,5	176	42,8
	średnia	24	25,3	43	61,4	49	55,1	44	54,3	40	52,6	200	48,7
	wysoka	2	2,1	7	10,0	9	10,1	11	13,6	6	7,9	35	8,5
bezdomność	niska	67	70,5	42	61,8	34	37,8	36	45,6	39	52,7	218	53,7
	średnia	22	23,2	20	29,4	47	52,2	34	43,0	32	43,2	155	38,2
	wysoka	6	6,3	6	8,8	9	10,0	9	11,4	3	4,1	33	8,1
przemoc w rodzinie	niska	67	71,3	34	49,3	37	41,6	33	40,7	38	50,0	209	51,1
	średnia	23	24,5	30	43,5	47	52,8	37	45,7	32	42,1	169	41,3
	wysoka	4	4,3	5	7,2	5	5,6	11	13,6	6	7,9	31	7,6
niepełnosprawność	niska	59	62,1	24	35,3	30	33,7	32	38,6	29	38,2	174	42,3
	średnia	30	31,6	39	57,4	55	61,8	39	47,0	42	55,3	205	49,9
	wysoka	6	6,3	5	7,4	4	4,5	12	14,5	5	6,6	32	7,8
zaburzenia psychiczne	niska	70	73,7	37	54,4	49	57,6	46	59,7	44	58,7	246	61,5
	średnia	20	21,1	24	35,3	35	41,2	23	29,9	27	36,0	129	32,3
	wysoka	5	5,3	7	10,3	1	1,2	8	10,4	4	5,3	25	6,3
picie alkoholu przez młodzież	niska	74	77,9	15	21,4	24	26,7	32	39,5	22	28,9	167	40,5
	średnia	15	15,8	37	52,9	44	48,9	34	42,0	38	50,0	168	40,8
	wysoka	6	6,3	18	25,7	22	24,4	15	18,5	16	21,1	77	18,7
agresja młodzieży	niska	77	81,1	16	22,9	27	29,7	29	34,9	20	26,7	169	40,8
	średnia	16	16,8	40	57,1	45	49,5	38	45,8	41	54,7	180	43,5
	wysoka	2	2,1	14	20,0	19	20,9	16	19,3	14	18,7	65	15,7
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niska	45	47,4	21	30,0	37	40,2	24	27,3	26	34,2	153	36,3
	średnia	43	45,3	37	52,9	40	43,5	52	59,1	39	51,3	211	50,1
	wysoka	7	7,4	12	17,1	15	16,3	12	13,6	11	14,5	57	13,5
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niska	53	55,8	21	31,3	32	34,8	24	27,6	32	42,1	162	38,8
	średnia	33	34,7	32	47,8	47	51,1	53	60,9	36	47,4	201	48,2
	wysoka	9	9,5	14	20,9	13	14,1	10	11,5	8	10,5	54	12,9
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niska	55	57,9	24	34,8	42	45,7	33	37,5	25	33,3	179	42,7
	średnia	29	30,5	27	39,1	41	44,6	40	45,5	39	52,0	176	42,0
	wysoka	11	11,6	18	26,1	9	9,8	15	17,0	11	14,7	64	15,3
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niska	46	48,4	24	35,3	38	41,8	35	40,2	31	40,8	174	41,7
	średnia	36	37,9	36	52,9	43	47,3	44	50,6	35	46,1	194	46,5
	wysoka	13	13,7	8	11,8	10	11,0	8	9,2	10	13,2	49	11,8
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niska	45	47,4	16	28,6	41	43,6	38	42,7	32	41,6	172	41,8
	średnia	33	34,7	35	62,5	39	41,5	36	40,4	32	41,6	175	42,6
	wysoka	17	17,9	5	8,9	14	14,9	15	16,9	13	16,9	64	15,6
inne	niska	5	45,5	1	100,0	3	30,0	7	53,8	1	33,3	17	44,7
	średnia	5	45,5	0	,0	6	60,0	4	30,8	2	66,7	17	44,7
	wysoka	1	9,1	0	,0	1	10,0	2	15,4	0	,0	4	10,5

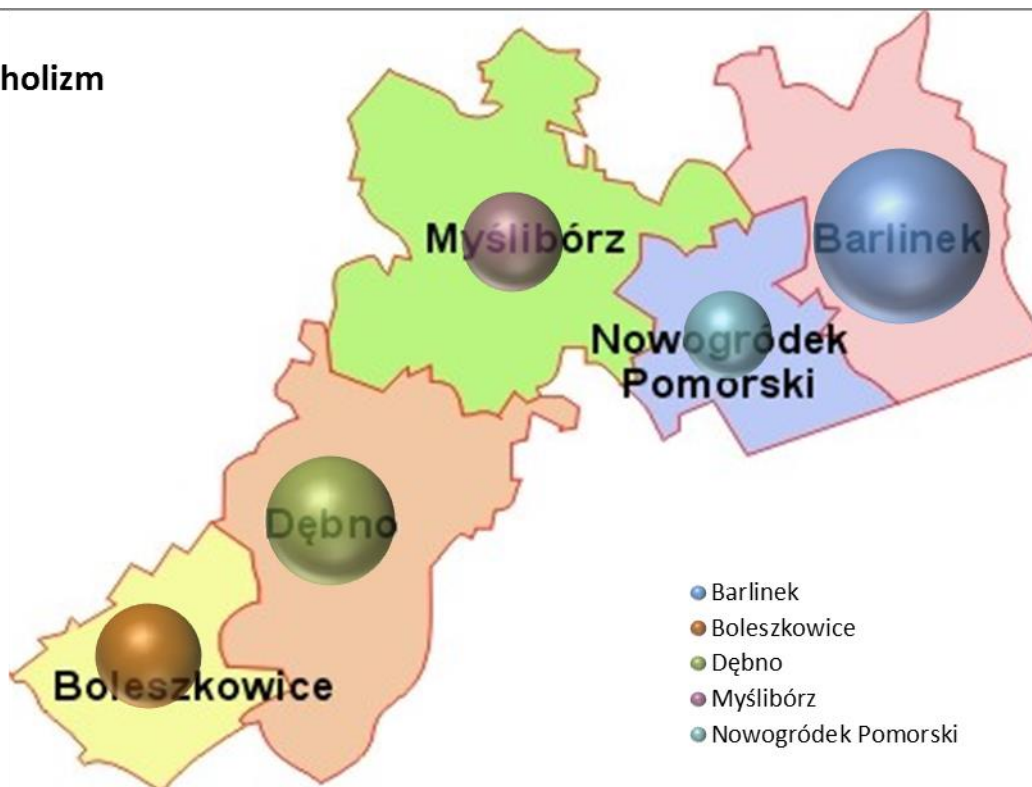
Tabela 9. Skuteczność pomocy w powiecie – rozkład procentowy odpowiedzi.

		Gmina											
		Barlinek		Boleszkowice		Dębno		Myślubórz		Nowogródek Pomorski		Ogółem	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
bezrobocie	niska	82	87,2	55	67,9	67	69,1	50	54,9	48	61,5	302	68,5
	średnia	12	12,8	23	28,4	25	25,8	35	38,5	21	26,9	116	26,3
	wysoka	0	,0	3	3,7	5	5,2	6	6,6	9	11,5	23	5,2
ubóstwo	niska	83	88,3	46	57,5	49	52,7	47	55,3	46	60,5	271	63,3
	średnia	10	10,6	27	33,8	38	40,9	32	37,6	26	34,2	133	31,1
	wysoka	1	1,1	7	8,8	6	6,5	6	7,1	4	5,3	24	5,6
alkoholizm	niska	81	87,1	47	58,0	56	60,2	50	60,2	47	62,7	281	66,1
	średnia	11	11,8	32	39,5	26	28,0	24	28,9	21	28,0	114	26,8
	wysoka	1	1,1	2	2,5	11	11,8	9	10,8	7	9,3	30	7,1
narkomania	niska	85	89,5	57	72,2	58	62,4	56	69,1	54	74,0	310	73,6
	średnia	9	9,5	17	21,5	32	34,4	20	24,7	14	19,2	92	21,9
	wysoka	1	1,1	5	6,3	3	3,2	5	6,2	5	6,8	19	4,5
przestępczość	niska	74	77,9	46	57,5	47	50,5	43	49,4	45	60,8	255	59,4
	średnia	19	20,0	28	35,0	40	43,0	38	43,7	23	31,1	148	34,5
	wysoka	2	2,1	6	7,5	6	6,5	6	6,9	6	8,1	26	6,1
bezdomność	niska	68	71,6	49	62,8	33	36,3	54	64,3	44	60,3	248	58,9
	średnia	11	11,6	24	30,8	43	47,3	23	27,4	26	35,6	127	30,2
	wysoka	16	16,8	5	6,4	15	16,5	7	8,3	3	4,1	46	10,9
przemoc w rodzinie	niska	71	76,3	45	56,3	45	49,5	43	51,8	39	53,4	243	57,9
	średnia	18	19,4	28	35,0	42	46,2	33	39,8	28	38,4	149	35,5
	wysoka	4	4,3	7	8,8	4	4,4	7	8,4	6	8,2	28	6,7
niepełnosprawność	niska	52	55,9	41	51,9	36	39,1	41	46,6	39	53,4	209	49,2
	średnia	24	25,8	27	34,2	52	56,5	37	42,0	27	37,0	167	39,3
	wysoka	17	18,3	11	13,9	4	4,3	10	11,4	7	9,6	49	11,5
zaburzenia psychiczne	niska	63	67,7	43	54,4	44	49,4	50	64,1	45	63,4	245	59,8
	średnia	20	21,5	28	35,4	41	46,1	26	33,3	23	32,4	138	33,7
	wysoka	10	10,8	8	10,1	4	4,5	2	2,6	3	4,2	27	6,6
picie alkoholu przez młodzież	niska	83	89,2	51	63,0	45	48,4	52	61,2	44	59,5	275	64,6
	średnia	10	10,8	25	30,9	36	38,7	24	28,2	22	29,7	117	27,5
	wysoka	0	,0	5	6,2	12	12,9	9	10,6	8	10,8	34	8,0
agresja młodzieży	niska	83	89,2	49	60,5	49	53,3	50	59,5	45	61,6	276	65,2
	średnia	10	10,8	28	34,6	36	39,1	29	34,5	21	28,8	124	29,3
	wysoka	0	,0	4	4,9	7	7,6	5	6,0	7	9,6	23	5,4
za mały dostęp do opieki zdrowotnej	niska	64	68,8	41	50,6	48	51,1	35	38,9	42	56,8	230	53,2
	średnia	26	28,0	30	37,0	36	38,3	45	50,0	25	33,8	162	37,5
	wysoka	3	3,2	10	12,3	10	10,6	10	11,1	7	9,5	40	9,3
mały dostęp do dobrej edukacji dzieci / młodzieży	niska	61	65,6	33	42,9	34	37,0	32	36,8	36	48,6	196	46,3
	średnia	27	29,0	33	42,9	48	52,2	47	54,0	30	40,5	185	43,7
	wysoka	5	5,4	11	14,3	10	10,9	8	9,2	8	10,8	42	9,9
mało możliwości ciekawego spędzania czasu wolnego	niska	61	66,3	43	53,8	50	53,2	40	46,0	44	59,5	238	55,7
	średnia	23	25,0	27	33,8	40	42,6	39	44,8	23	31,1	152	35,6
	wysoka	8	8,7	10	12,5	4	4,3	8	9,2	7	9,5	37	8,7
słaba wzajemna pomoc między mieszkańcami	niska	58	62,4	34	42,5	44	47,8	42	46,7	39	52,7	217	50,6
	średnia	27	29,0	37	46,3	41	44,6	41	45,6	30	40,5	176	41,0
	wysoka	8	8,6	9	11,3	7	7,6	7	7,8	5	6,8	36	8,4
słaba komunikacja między miejscowościami powiatu	niska	66	72,5	34	50,0	52	55,9	46	51,7	42	56,0	240	57,7
	średnia	20	22,0	30	44,1	32	34,4	34	38,2	24	32,0	140	33,7
	wysoka	5	5,5	4	5,9	9	9,7	9	10,1	9	12,0	36	8,7
inne	niska	7	77,8	1	100,0	6	50,0	10	66,7	1	25,0	25	61,0
	średnia	2	22,2	0	,0	6	50,0	4	26,7	3	75,0	15	36,6
	wysoka	0	,0	0	,0	0	,0	1	6,7	0	,0	1	2,4

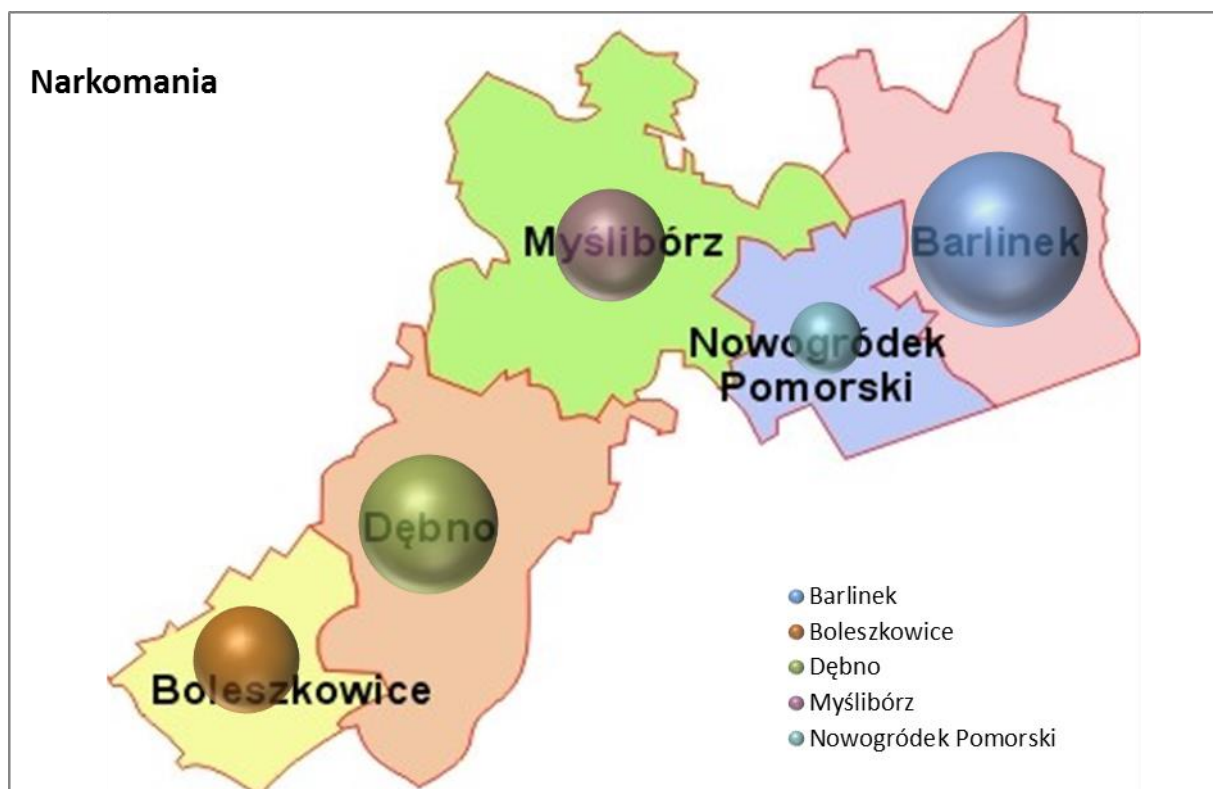
ANEKS 2. Wykresy – rozkład terytorialny osobistego kontaktu z problemami społecznymi

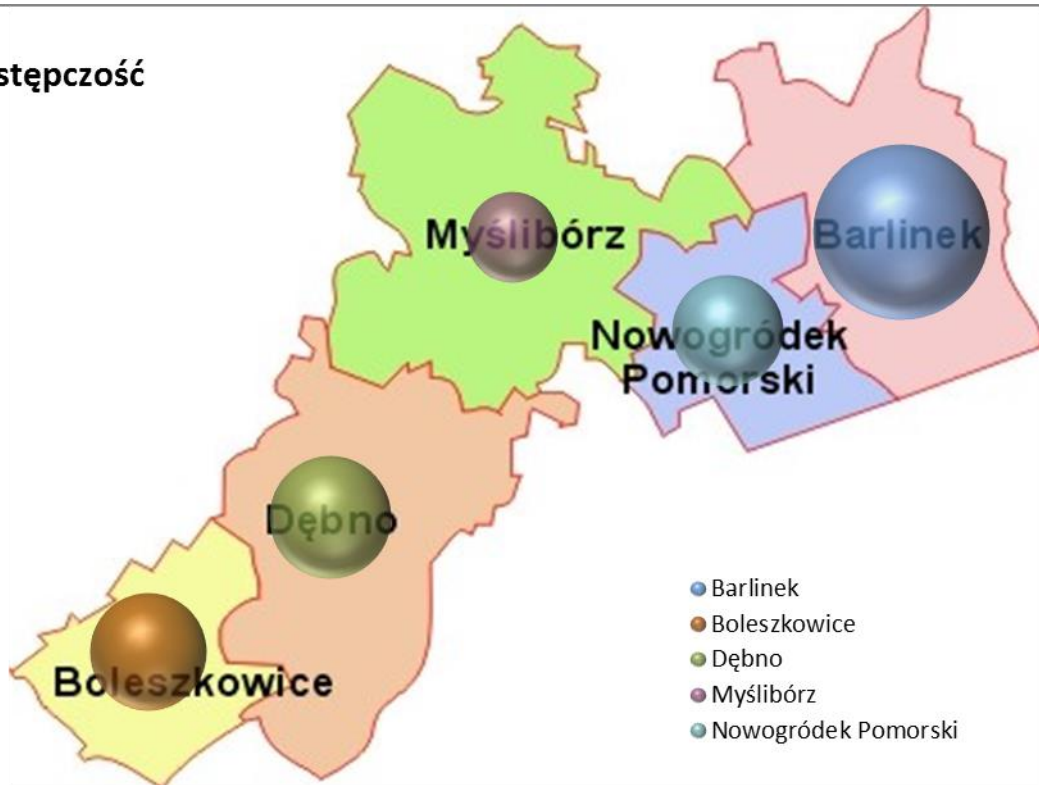
Alkoholizm

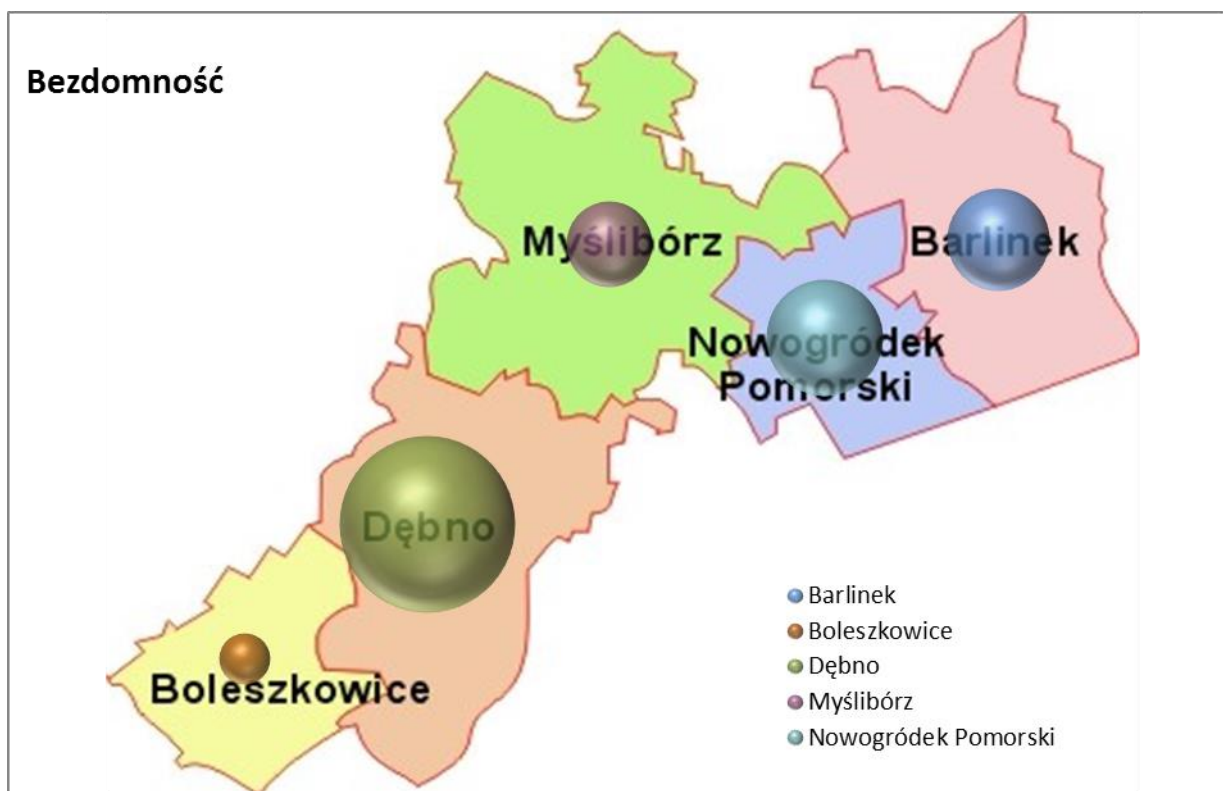
Narkomania

Przestępczość

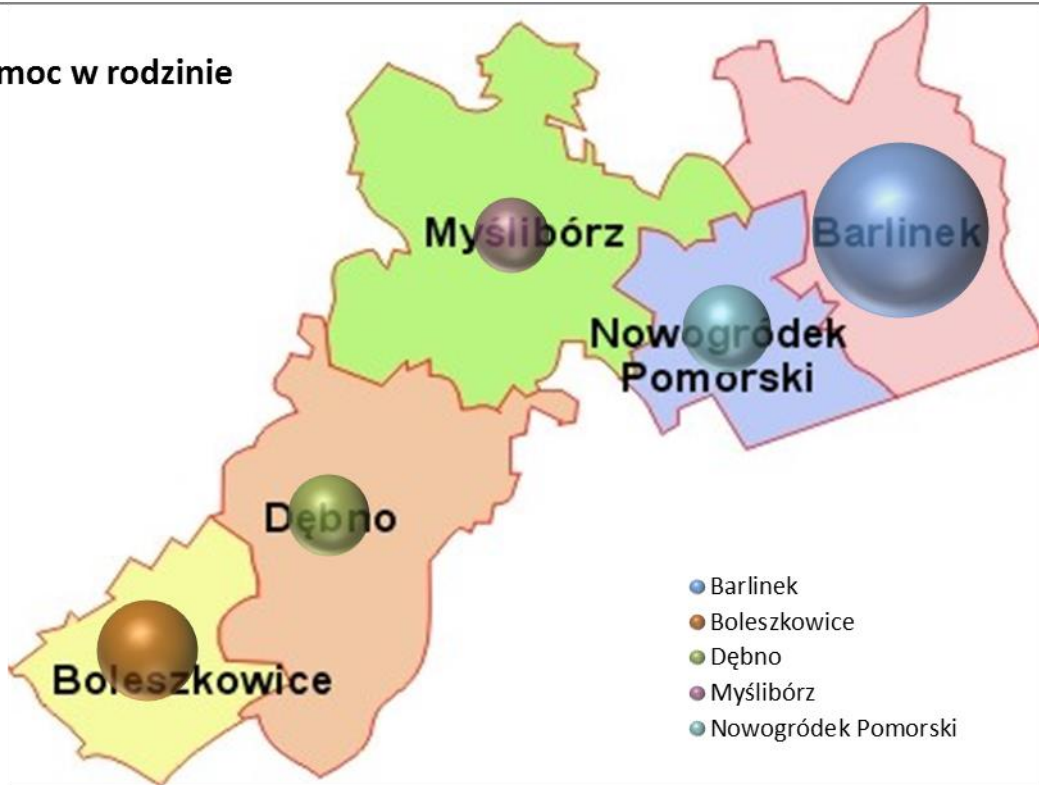

Bezdomność

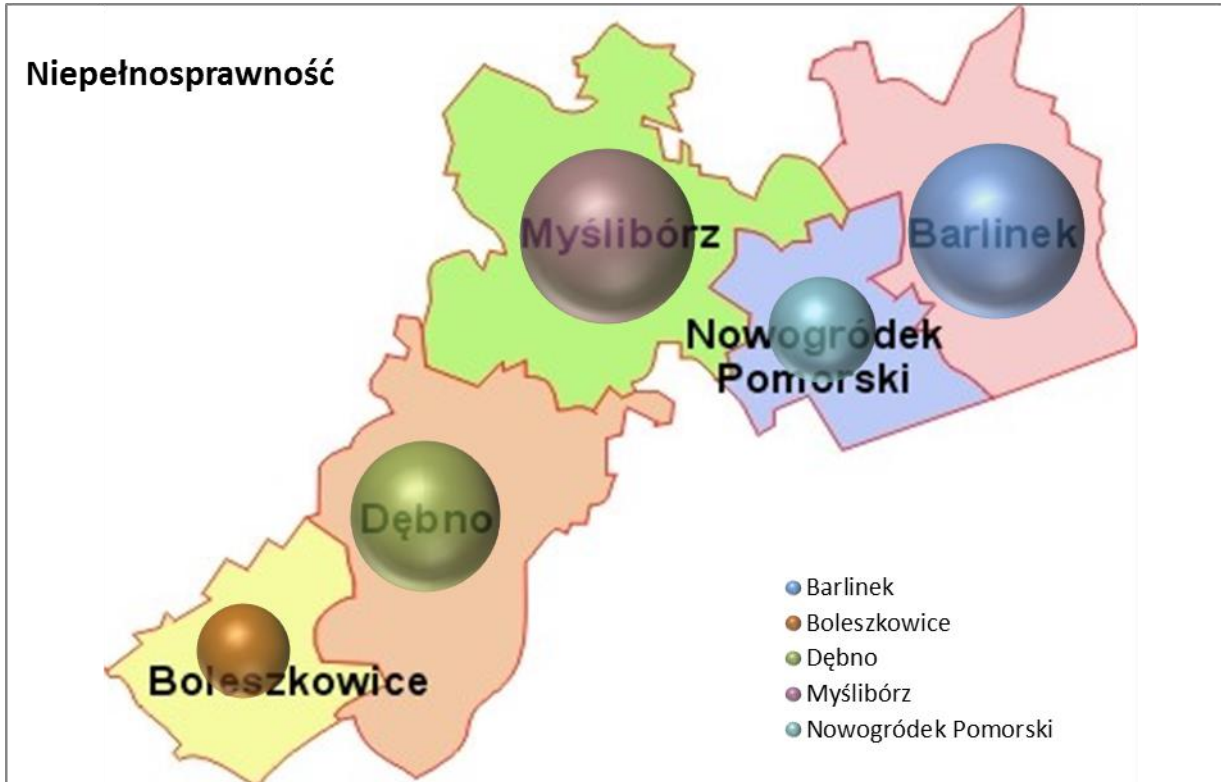

Przemoc w rodzinie

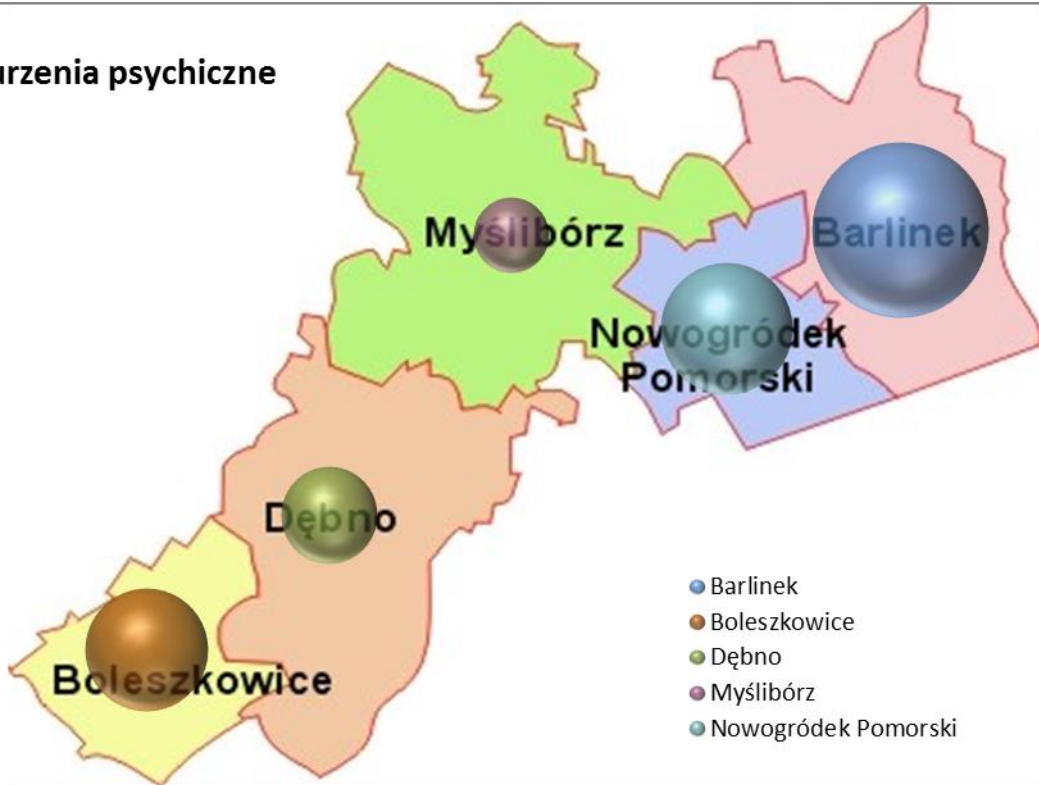

Niepełnosprawność

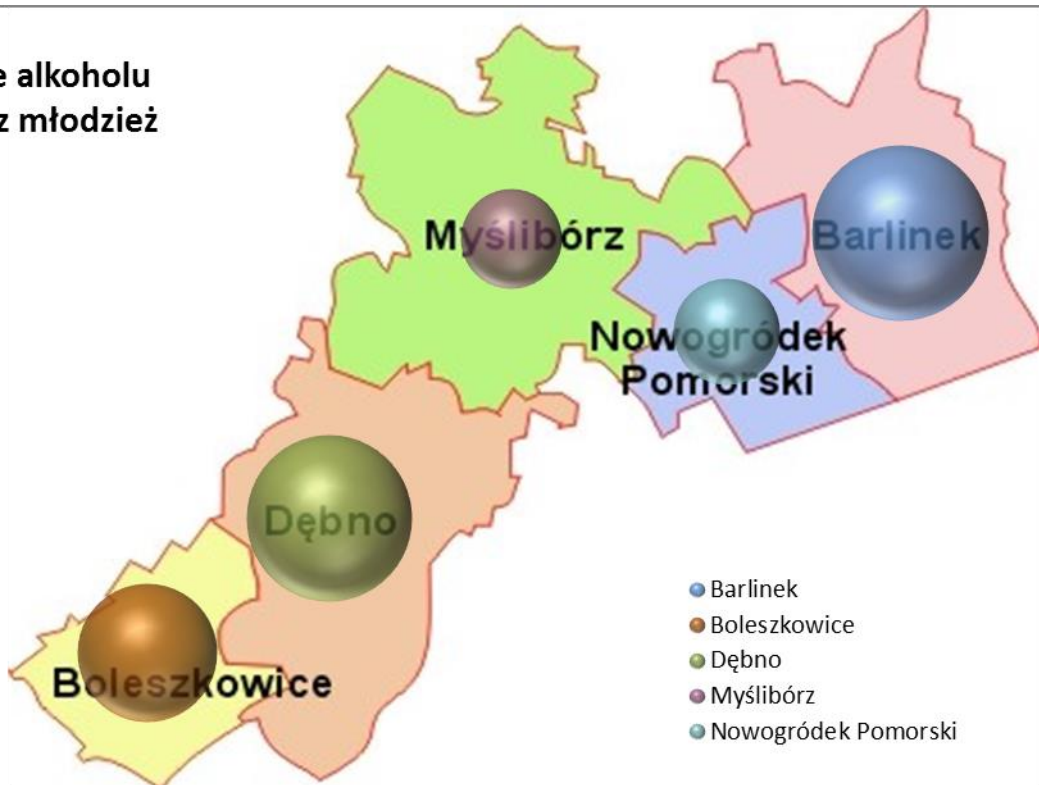

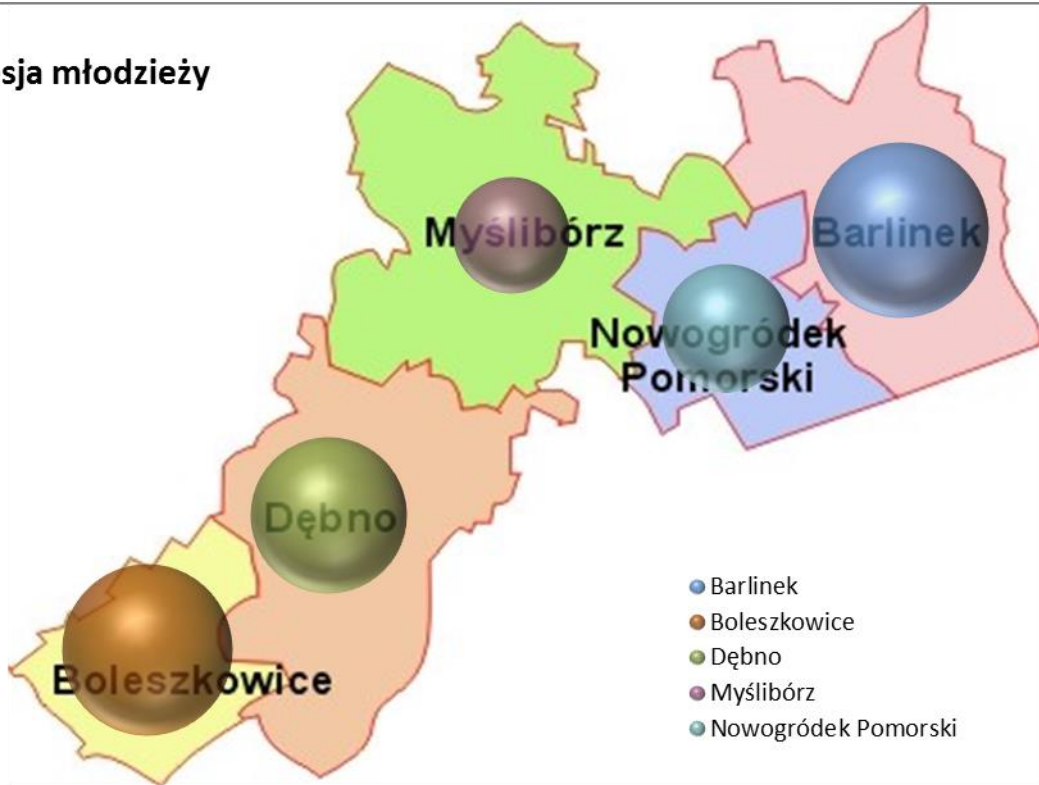
Zaburzenia psychiczne

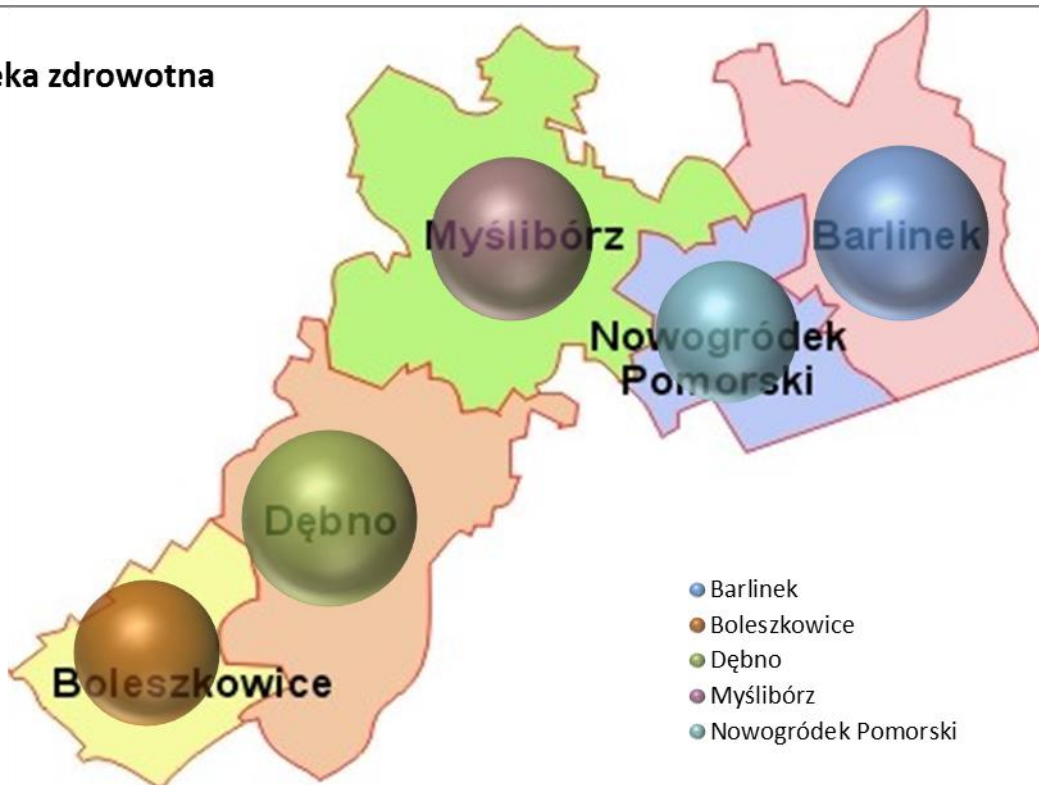
Picie alkoholu przez młodzież

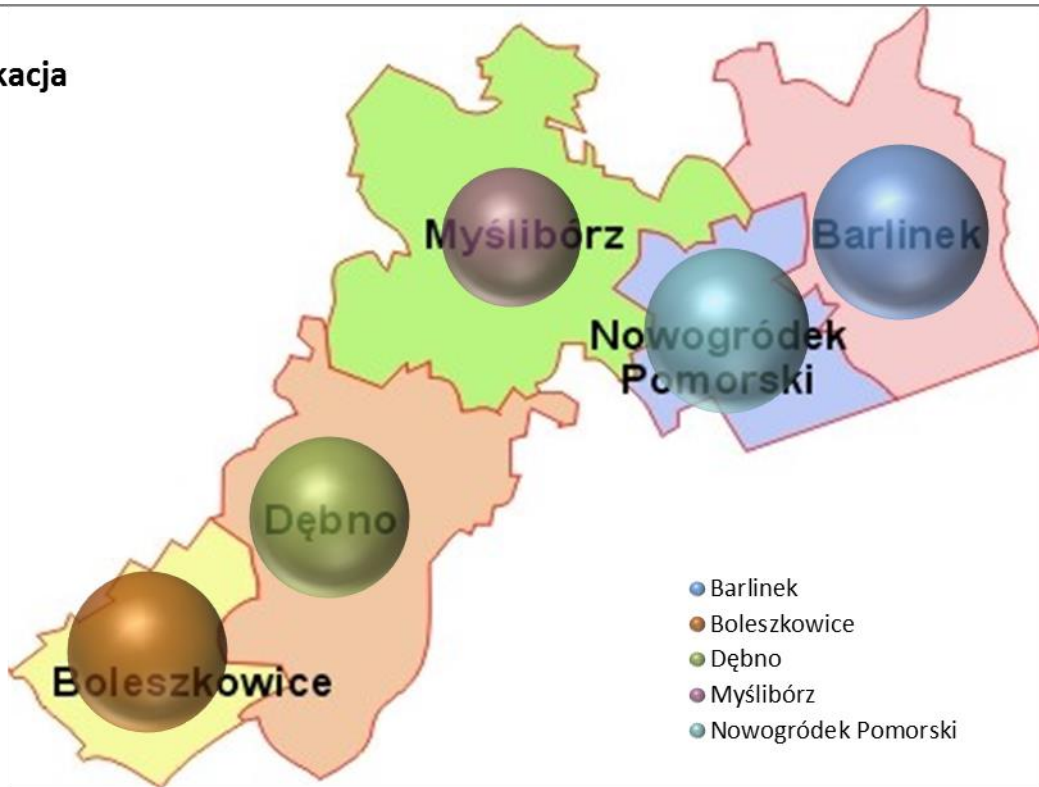
Agresja młodzieży

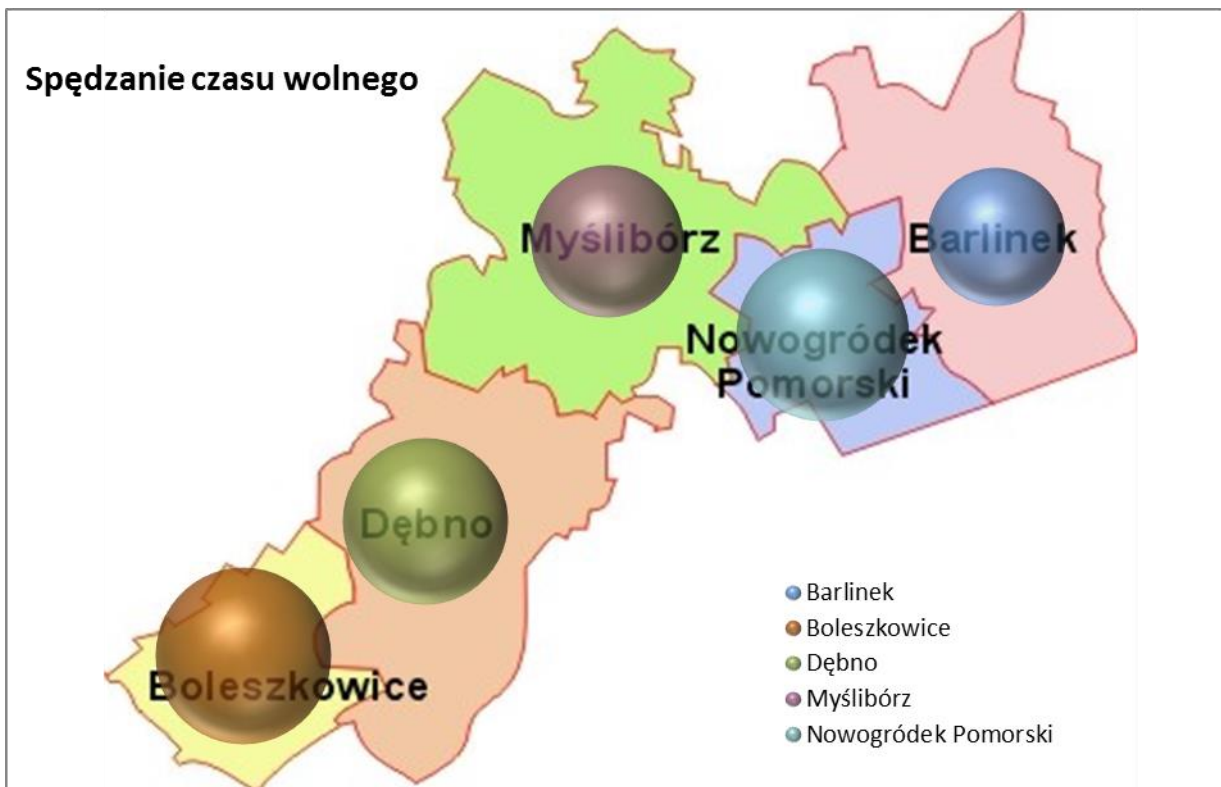
Opieka zdrowotna

Edukacja

Spędzanie czasu wolnego

ANEKS 3. Scenariusz wywiadu zogniskowanego

Wstęp

Informacja dla uczestników o celach prowadzonego badania, o nagrywaniu oraz zasadach dyskusji (poufność, anonimowość, wszystkie odpowiedzi są poprawne, wszystkie informacje są cenne).

Rozgrzewka - ogólne warunki życia w gminie

Cel: wprowadzenie nastroju swobodnej wymiany poglądów, spostrzeżeń; zebranie ogólnych informacji o sytuacji społecznej w powiecie oraz sytuacji gminy w kontekście regionu/ województwa

Ogólna struktura jest jasna, może uwypukliłbym tylko układ:

1. Rodzaje problemów
2. Posiadacze problemów i osoby zagrożone - grupy, lokalizacja
3. Przyczyny problemów – czynniki ryzyka
4. Lokalizacja problemów (powiat, gmina, miejscowości, części miast)
5. Przekonanie o trendach (problemy będą narastać czy maleć – liczba, jakość, terytorium)
6. Rodzaje dostępnej pomocy
7. Źródła pomocy – lokalizacja, zasoby (instytucje, organizacje, liderzy – osoby)
8. Skuteczność pomocy (dopasowanie do potrzeb w zakresie przedmiotu, form i lokalizacji, systemu, koordynacji)
9. Propozycje uzupełnień i zmian adresatów, realizatorów i form działań pomocowych

Bez wspomagania:

Jak się Państwu żyje w gminie ...?

Ze wspomaganiem:

Jakie są warunki życia dla mieszkańców tej gminy?

Jakie są atuty zamieszkiwania w tej gminie?

Gdzie jest najlepiej mieszkać na terenie gminy?

Jakich problemów doświadczają mieszkańcy gminy?

Gdzie te problemy są szczególnie nasilone?

Sytuacja społeczna w regionie

Cel: szczegółowe informacje na temat sytuacji społecznej w powiecie

Z jakimi problemami **społecznymi** stykają się mieszkańcy w swoim sąsiedztwie?

Bez wspomagania:

Jakie są główne problemy społeczne w środowisku powiatu?

W których gminach / miejscowościach te problemy są szczególnie nasilone?

Moderator tworzy listę spośród problemów i lokalizacji podawanych przez dyskutantów. Będzie ona wykorzystywana w dalszych etapach rozmowy.

Ze wspomaganiami:

Jaka jest skala problemu w ich gminie? Jak to wygląda na tle gmin sąsiednich? Powiatu?

Czy są gminy w powiecie, gdzie problemy są poważniejsze, częstsze? Z czego to wynika? A gdzie jest tych problemów relatywnie mniej? Z czego to wynika?

Jakie problemy budzą najpoważniejsze obawy? Które problemy narastają? Gdzie jest największy wzrost problemów?

Jakie są przyczyny, powodujące, że tych problemów przybywa? Jakie są, mechanizmy wchodzenia w sytuacje/położenie problemowe?

Bez wspomagania:

Jakie są główne problemy społeczne w środowisku powiatu?

Ze wspomaganiami:

Które z problemów Państwa najbardziej niepokoją?

W których miejscowościach / środowiskach występują najbardziej niepokojące problemy?

Skąd wynika ten niepokój?

Gdzie upatrują państwo przyczyny powstawania problemów społecznych?

Jak Państwa zdaniem dochodzi do powstania problemów społecznych?

Pomoc społeczna

Cel: identyfikacja stosowanych form pomocy oraz ich skuteczności;

UWAGA: w zakresie stosowanych form pomocy oraz barier w ich stosowaniu, moderator zwraca uwagę by wszystkie omawiane obszary były komentowane z perspektywy wszystkich instytucji/organizacji, których przedstawiciele znajdują się wśród dyskutantów.

Bez wspomagania:

Co się robi w gminie, żeby rozwiązać problemy mieszkańców?

Jakie są znane Państwu sposoby rozwiązywania problemów społeczne w środowisku gminy?(lista)

Ze wspomaganiami:

Które ze sposobów są najczęściej wykorzystywane w Państwa gminie?

Które z nich są najskuteczniejsze?

Z czego wynika ich skuteczność?

Jakie formy badania zapotrzebowania na pomoc społeczną pojawiają się w powiecie?

Jakie działania z zakresu profilaktyki problemów społecznych prowadzone są w regionie i powiecie?

Jak jest ich skuteczność?

Organizacje pomagające

Bez wspomagania:

Jakie organizacje i instytucje zajmują się pomocą w gminie?

Ze wspomaganiam:

Jakie znają instytucje zajmujące się pomocą?

Jakie są w gminie organizacje pozarządowe?

Które instytucje / organizacje skutecznie pomagają?

Dzięki czemu te organizacje / instytucje są skuteczne?

Formy pomocy

Bez wspomaganiam:

Jakie są stosowane przez ich instytucje formy pomocy osobom?

Moderator tworzy listę, podobnie jak w przypadku problemów.

Ze wspomaganiam:

Jakie są najczęściej wykorzystywane? Dlaczego te?

Jak oceniacie ich skuteczność? Co wpływa na skuteczność poszczególnych działań?

Które są najskuteczniejsze?

Co ogranicza stosowanie poszczególnych działań? Czy któreś mogłyby być stosowane szerzej, ale z jakiegoś powodu/powodów nie są? Z jakich? Dlaczego tak się dzieje?

Jak system pomocy jest oceniany przez samych klientów pomocy? Czy zgłaszają jakieś zapotrzebowania na formy pomocy?

Co sądzicie o takich działaniach? Czy są skuteczne?

Rekomendacje zmian w systemie pomocy

Cel: rozpoznanie pomysłów dyskutantów na modyfikacje w systemie pomocy;

Bez wspomaganiam:

Co powinno się zmienić w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Ze wspomaganiam:

Co powinno się zmienić w pomocy społecznej na poziomie powiatu aby pomoc była skuteczniejsza?

Co powinno się zmienić w pomocy społecznej na poziomie gminy aby pomoc była skuteczniejsza?

Co powinno się zmienić w pomocy społecznej na poziomie funkcjonowania samorządowych instytucji pomocy, aby pomoc była skuteczniejsza?

Co powinno się zmienić w pomocy społecznej na poziomie funkcjonowania organizacji pozarządowych, aby pomoc była skuteczniejsza?

Rozdzieliłbym to na odbiorców, formy, lokalizację i system koordynacji.

Zakończenie spotkania